

1476^A
FELSŐ-BARANYAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

SIKLÓSON

1903. évi augusztus hó 27-én tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK,

valamint a 28-án tartott bírósági üléseinek

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :

MORVAY FERENCZ,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

55.0
1931

PÉCSETT, 1903.

NYOMATOTT TAIZS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

Jegyzet: A *-gal jelzett számok a főt. egyházkerületi közgyűlés figyelmébe ajánlatnak. A **-gal jelzettek *hivatalból*, vagy *felebezés* folytán terjesztetnek föl.

**Csak helyben
használatra**

3 002841 160841

A
FELSŐ-BARANYAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE
SIKLÓSON

1903. évi augusztus hó 27-én tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK,

valamint a 28-án tartott bírósági üléseinek

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

MORVAY FERENCZ,
EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

550
7931

116084

PÉCSETT, 1903.

NYOMATOTT TAIJS JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

I.

Községülés jegyzőkönyve.

A felsőbaranyai ev. ref. egyházmegye **Siklóson**, 1903. évi augusztus hó 27-én rendes közgyűlést tartván, **Dányi Gábor** esperes és **Ádám András** gondnok urak elnöklete alatt jelen voltak:

A) Az egyházak képviselőitében:

a) egyházi részből:

Aderjás: Mészáros István r. l.
Beczefa: Munkácsi Lajos r. l.
Belvárd: —
Besencze: —
Bisse: Benedek Ede r. l.
Bogdása: —
Botyka: —
Czún: Vitányi Bertalan r. l.
Csarnóta: —
Csehi: Aracs Gyula r. l.
Csepel: Aracs Gyula h. l.
Dencsháza: —
Dráva-Fok: Toronyai József r. l.
Dráva-Palkonya: Szabó József r. l.
Dráva-Szabolcs: —
Garé: Szalai Antal r. l.
Gordisa: Bajó Károly r. l.
Gyűd: Veres István r. l.
Haraszti: Sebestyén Pál r. l.
Harkány: Szücs Sándor r. l.

b) világi részből:

Darabos István.

Nagy István.

Szabó Sándor.

Piski Sándor.

a) egyházi részről:

Hidvég: Szücs László r. l.
Hirics: Szivós Károly r. l.
Ipacsfa: Borbély László r. l.
Iványi: —
Kákics: Kiss József r. l.
Katádfa: Józan Sándor r. l.
Kémes: Koncz Antal r. l.
Kis-Csány-Oszip: Dányi Gábor r. l.
Kis-Harsány: —
Kis-Szent-Márton: Molnár István r. l.
Kis-Tótfalu: Máté Balázs r. l.
Kórós: Nagy Imre r. l.
Kovácskő: —
Lúzsok: Fejes Sándor r. l.
Magyar-Mecske: —
Magyar-Peterd: Gödöllei József r. l.
Márfa: Bóna Sándor r. l.
Maty: Szakács Lajos r. l.
Mindszent-Bogárd: Szabó Gyula r. l.
Nagyfalu: Dombi Vincze r. l.
Nagy-Harsány: Iványos Soma r. l.
Nagy-Peterd: —
Nagy-Tótfalu: Czucz Lajos r. l.
Nagy-Váty: Morvai Ferencz r. l.
Okorág: —
Old: Beregszászi Gusztáv r. l.
Pécs: Nyári Pál r. l.
Piskó: —
Raád: Kurucz Sándor r. l.
Rónádfa: —
Rózsafa: Csúthi László r. l.
Sámod: Sógor Endre r. l.
Sellye: —

b) világi részről:

Dömös József
Nagy János
Hajdú István
Pap Dávid
Tóth István
N. Berta Dávid

Bíró Béni
Mátyás Lajos
Herczeg Dávid és Géczi János

Salgó Sándor

Ábrahám Péter
Hardi Sándor

Mészáros János
Nagy Lajos

a) egyházi részről:

Siklós: Zeke Lajos r. l.
Soósvértike: Bartalos Ödön r. l.
Szaporcza: Szalai Ferencz r. l.
Szava: —
Szerdahely: Borsos István r. l.
Szent-Erzsébet: Szöllösi Antal r. l.
Terehegy: Bocsor Lajos r. l.
Tésénfa: Horváth Gyula r. l.
Túrony: Lutár Sándor r. l.
Vaiszló: Bátori István r. l.
Vejtí: —
Viszló: Lukácsi Imre r. l.
Zaláta: —

b) világi részről:

Csöme M. József
Nagy Jakab János
Ilj. Pál János
Riba János
Dinnyés Benjámin

Hitre Sámuel

Besenczi Péter

B) Tanitói testület képviselői:

Sütő Pál és idősb Losonczi Ferencz.

C) Egyházmegyei tisztviselők:

Czúcz Lajos, Fejes Sándor, Dombi Vincze, Iványos Soma, Morvay Ferencz egyházi; V. Nagy István, Fazekas Sándor, Nagy Károly, Pakuszi Gyula, Benkő Gyula világi tanácsbírák. Morvay Ferencz egyházi, Benkő Gyula világi főjegyző; Nagy Imre, Aracs Gyula aljegyzők; Iványos Soma közpénztárnok.

1. sz. Esperes úrnak a közgyűlés tanácskozására Istentől bölcsesség, egyetértés és szeretet lelkét kérő buzgó imájával a közgyűlés megnyitott.

2. sz. A kebelbeli egyházak névsora felolvastatván a lelkészek jelenléte nevök bemondásával; a világi képviselők megbízó leveleik bemutatásával az elől kitett sorrendben igazoltattak, s ezzel a közgyűlés megalakult.

3. sz. A jegyzőkönyv vezetésével a jegyzői kar, a szólni kívánók neveinek feljegyzésével Benkő Gyula bizatott meg.

4. sz. A jegyzőkönyv pontonkénti hitelesítésével a közgyűlés az elnökséget, a jegyzői kart és Czucz Lajos, Zeke Lajos és Pakuszi Gyula urakat bizta meg.

5. sz. Az áprilisi rendkívüli közgyűlésről való elmaradását Baki Ferencz csarnótai lelkész családi ügyeivel; Gödöllei József magyarpeterdi lelkész betegségével; Báthori István vaiszlói lelkész aggkorával járó gyengélkedésével; Szívós Károly hiricsi lelkész temetéssel; Nagy Bertalan zalátai lelkész egyháza anyagi viszonyaival; Beregszászi Gusztáv oldi lelkész betegséggel; Füstös János botykai lelkész hivatalos lelkészi szolgálat végzésével; Fejér Ambrús okorági lelkész úgy a múlt évi rendes, mint az ez évi rendkívüli közgyűlésről való elmaradását betegséggel és hivatalos teendőivel igazolta.

Tudomásul szolgál; megjegyeztetvén, hogy a zalátai lelkész indoka igazolásul nem vehető ugyan, de a közgyűlés ez alkalommal eltekint ettől, jövőre azonban ilyen ok igazolásul nem szolgálhat

6. sz. Jelen közgyűlésről való elmaradásukat Kimiti László iványi lelkész aggkori gyengélkedésével; Bosznai Sándor sellyei lelkész betegséggel; Szabó Sándor csarnótai lelkész betegséggel; Füstös János botykai lelkész beteg leánya látogatásával; Biró Mihály belvárdi lelkész fontos magánügyeivel; Kovács Bálint szavai lelkész fürdőnlével; Kovács István vil. tanácsbíró betegséggel igazolja.

Tudomásul szolgál.

7. sz. A beérkezett ügydarabok alapján esperes úr által be-terjesztett tárgysorozatot

a közgyűlés gondnok ur módosításával elfogadta. Molnár István kérvénye sürgősségénél fogva, noha későn adatott be, a tárgysorozatba felvétellett.

8. sz. Elnökség ajánlatára az egyh. kerületi képviselők válaszlása, netalán a gyűlés folyamán elrendelendő titkos szavazatok alkal-mával a szavazatok számbavételére

szavazatszedő bizottság tagjaiul Fazekas Sándor elnöklele alatt Czucz Lajos és Dombi Vincze urak választattak meg, felhatal-maztatván az esetleges szűkebb szavazás elrendelésére is, a működésökről felleendő jegyzőkönyv bevárása mellett.

**9. sz. Olvasztatott esperes úr következő évi jelentése :

Nagytsizteletü Egyházmegyei Közgyűlés!

Egy év eseményeiről, egész évben, s főleg canonica visitatio alkalmával, — melyet föl váltva a Nagytsizteletü egyházmegyei jegyző Urak buzgó közreműködése mellett összes gyülekezeteinkben személyesen végeztem, — szerzett közvetlen tapasztalataim alapján van szerencsém következő jelentésemet előterjeszteni:

Mindenekelőtt egy rövid futó pillantást kívánok vetni egyetemes magyar ref. egyházunkra, mely most zsinat előtt áll. Köztudomásu dolog, hogy ref. egyházunk, annak alsóbb és felsőbb hatóságai s vezérférffiai a tanácskozó asztalnál s a sajtó terén a zsinati tárgyak előkészítésével s a zsinati idő megállapításával foglalkoznak, s mintha a mulasztást akarnák helyrehozni, mintegy fél év óta lázas sietséggel készítik elő a zsinat elé terjesztendő javaslatokat, tartok tőle, hogy az alaposságnak nem nagy előnyére. Ref. egyházunk s annak hivei reményteljes várakozással tekintenek az összehívandó zsinatra, mely oly sok betegségét s baját gyógyítani, oly sok sebeit beheggeszteni van hivatva. Sok teendő vár az összeülendő zsinatra úgy a legfőbb intézkedést, mint a törvényhozást illetőleg, utóbbiak közül mint legfontosabbat s legéletbevágóbbat említem, a helyes, igazságos és krisztusi elvek alapján nyugovó új egyházi adórendszer megteremtését, melyet elodázni vagy fél rendszabálylyal csinálni meg, egyházunk nagy kára nélkül alig volna lehetséges. Ennek megalkotásától függ anyaszentegyházunknak előmenetele és felvirágzása. Én mult évi esperesi jelentésemben azon erős aggályomnak adtam kifejezést, hogy az 1903-ban összehívandó zsinatra, helyesen és alaposan meggondolt javaslatokkal készen nem leszünk. Sajnos, hogy ez aggályom megvalósult; s úgy az egyh. megyék és egyh. kerületek, valamint egyházunk kitűnő vezéreibei egyértelműleg kimondották, hogy a zsinat megtartására készületlenek vagyunk s ennek következtében a f. é. egyetemes convent kimondotta, hogy a zsinat, — melynek e. törvényünk értelmében, még ha a 10 évet a budapesti zsinat bezárásának idejétől számítjuk is, a folyó évben meg kellett volna nyittatni, — az 1904. évben hivassék össze. Első sorban is bizzunk magunk-

ban s illetőleg abban, hogy ref. egyházunk közvéleménye zsinati képviselőiül megtalálandja s megválasztandja azon férfiakat, kik a választó közönségnek elveit vallják s azokat érvényesíteni tudják is, akarják is. De bizzunk mindennekfelett a nagy Istenben, a ki e hazában küzdő anyaszentegyházát soha el nem hagyta, hanem ref. egyházunk sötét s gyászos korszakából meritett tapasztalatunk szerint, midőn legnagyobb volt a veszély, akkor volt hozzánk legközelebb az isteni segedelem.

Most áttérve egyházmegyénkre, megelégedéssel van szerencsém jelenteni, hogy egyházi közállapotaink általában véve megnyugtatók. A gyülekezetekben béke, az egyházak s azok belhivatalnokai közt a kívánatos összhang s egyetértés uralkodik. Egyházaink s hiveink áldozatkészsége az egyh. és iskola ügyei iránt, a mult évihez viszonyítva emelkedőben van. Azok közül, kik a néhány év előtti izgalmas időkben az ámitók csábító szavaira hallgatva, egyházunk kötelékéből kiléptek, egy év lefolyta alatt 40-en tértek hozzánk ismét vissza, úgy hogy 1898. évtől az 1903. évi canonica visitatio idejéig a hozzánk visszatértek száma: 281 lélek. Csak egy gyülekezet képez kivételt, a hol egyházi állapotunk nem megnyugtató, a hol a törvényen kívüli állapot még mindig tart s a hol az egyháznak törvényes szerve, a presbytérium, a gyülekezetnek kétségenkívül nagy kárára még mind-
eddig meg nem választatott. Hiszem azonban, hogy a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés bölcsesége meg fogja találni a kibontakozásra vezető leghelyesebb utat, eszélyes és erélyes intézkedése által.

*

Hivatkozással az 1902. okt. egyh. kerületi közgyűlés jkvi 14. sz. végzésére: a kebelbeli egyházak által fenntartott iskoláknál működő tanítók részére az 1894-ik év óta »tanítói fizetés-kiegészítés és korpótlék« czimén az államtól engedélyezett segély-összegekre vonatkozó kimutatást van szerencsém a következőkben közölni:

Sorszám	E g y h á z n e v e	Tanítói fizetés- kiegészítési összeg		Korpótlék (l-ső évötödös)		Összesen	
		K	f	K	f	K	f
1	Beczefa-Zsibót	160	—	100	—	260	—
2	Belvárd	—	—	100	—	100	—
3	Páprád	—	—	100	—	100	—
4	Bisse	—	—	100	—	100	—
5	Bogdása	—	—	100	—	100	—
6	Markócz	—	—	100	—	100	—
7	Botyka	—	—	100	—	100	—
8	Kis-Peterd	—	—	100	—	100	—
9	Czún	110	—	—	—	110	—
10	Csehi	300	—	100	—	400	—
11	Csepel	—	—	100	—	100	—
12	Czinderi-Bogád	—	—	100	—	100	—
13	Dencsháza	—	—	100	—	100	—
14	Drávafok	—	—	100	—	100	—
15	Dráva-Szabolcs	110	—	100	—	210	—
16	Gyüd	—	—	100	—	100	—
17	Harkány	—	—	100	—	100	—
18	Hirics	141	—	100	—	241	—
19	Ipacsfa	500	—	100	—	600	—
20	Marócsa	—	—	100	—	100	—
21	Katádfa	280	—	100	—	380	—
22	Piski	—	—	100	—	100	—
23	Kiscsány	332	—	100	—	432	—
24	Kistótfalu	232	—	100	—	332	—
25	Kórós	—	—	100	—	100	—
26	Kovácsbida	372	—	—	—	372	—
27	Nagycsány	—	—	100	—	100	—
28	Magyar-Mecske	—	—	100	—	100	—
29	Magyar-Peterd	262	—	—	—	262	—
30	Maty	—	—	100	—	100	—
31	Beremend	—	—	100	—	100	—
32	Nagy-Peterd	—	—	100	—	100	—
33	Nagy-Váty	—	—	100	—	100	—
34	Okorág	—	—	100	—	100	—
35	Old	—	—	100	—	100	—
36	Piskó	—	—	100	—	100	—
37	Kemse	—	—	100	—	100	—
38	Raad	—	—	100	—	100	—
39	Rózsaafa	—	—	100	—	100	—
40	Sámod	330	—	100	—	430	—
Lapösszeg . .		3129	—	3700	—	6829	—

Sorszám	Egyház neve	Tanítói fizetés- kiegészítési összeg		Korpótlék (I ső évötödös)		Összesen	
		K	f	K	f	K	f
	Áthozatal	3129	—	3700	—	6829	—
41	Sellye	—	—	100	—	100	—
42	Siklós, I-ső tanító	—	—	100	—	100	—
43	Siklós, II-ik tanító	108	—	—	—	108	—
44	Soós-Vertike	472	—	—	—	472	—
45	Szapocza	58	—	100	—	158	—
46	Szava	—	—	100	—	100	—
47	Szerdahely	402	—	100	—	502	—
48	Terehegy	—	—	100	—	100	—
49	Tésenfa	—	—	100	—	100	—
50	Turony	—	—	100	—	100	—
51	Zaláta	—	—	100	—	100	—
52	Vejti	216	—	100	—	346	—
53	Viszló	—	—	100	—	100	—
	Főösszeg	4415	—	4800	—	9215	—

Megjegyzem, hogy a fent kimutatott államsegélyek, bár a v. k. o. miniszterium által engedélyeztettek, de az 1902/3-ik tanévben vagy azért, mert az illető tanító-állomások nem voltak okleveles rendes tanítókkal betöltve, vagy azért, mert az illető rendes tanító még nem bír 5 éves tanítói szolgálattal, nem folyósítottak a következő tanítói állomásoknak, még pedig:

I. tanítói fizetés-kiegészítés czimén, Czúnnak: 110 korona, Magyar-Peterdnek: 262 kor., összesen: 372 koronát.

II Korpótlék czimén, Páprádnak, Bis-sének, Csehinek, Csepelnek, Gyűdnek, Harkánynak, Marócsának, Kórósnak, Nagy-Vátnak, Oldnak, Rózsafának, Szerdahelynek, Vejtinek, tehát 13 egyháznak összesen 1300 koronát.

Vonatkozással az 1902. áprilisi egyh. kerületi gyűlés 31. sz. 6 p. az 1902. aug. e. m. gyűlés 15. sz. és az 1902. okt. e. ker. közgyűlés 76. sz. végzéseire van szerencsém Főtiszt. püspöki hivatalnak 1903. jan. 16-án 115. sz. leirata alapján, közzétenni, hogy egyházmegyénkben a következő lelkészek részesülnek utiátalányban:

1. Besenczei lelkész . . . . . 60 korona.
2. Garéi lelkész . . . . . 50 »
3. Gordisai lelkész . . . . . 100 »
4. Kísszentmártoni lelkész . . . . . 100 »

5. Nagyfalu lelkész	150 korona.
6. Nagyváty-kacsotai lelkész	250 »
7. Szentersébeti lelkész	60 »
8. Pécsi lelkész	250 »

Összesen : 1020 »

Az 1901-ik évi esperesi jelentésében, az azon évi e. m. jkv. 14 és 15 lapjain közzétett s a lelkészi fizetéseknek állami kiegészítését feltüntető kimutatás azon idő óta részben megváltozván, részben pótoltatván: az erre vonatkozó helyesbítéseket, illetőleg pótlásokat van szerencsém a következőkben előterjeszteni.

Az alább megnevezendő lelkészi állomásoknak állami kiegészítésre szoruló lelkészi tiszta jövedelmét a v. k. o. miniszterium véglegesen a következőleg állapította meg:

Sorszám	Lelkészi állás neve	Kiegészítendő lelkészi fizetés		Miniszteri rendelet kelte és száma
		K	f	
1	Dencsháza	1201	07	1902. szept. 23. 63.059.
2	Harkány	1296	53	1903. ápril. 29. 28.987.
3	Pécs	406	70	1902. aug. 6. 54.807.
4	Soósvértike	1165	55	1901. ápril. 20. 25.943.

A v. k. o. miniszter fenti intézkedésében kijelenti, hogy a harkányi congrua megállapításánál a miniszteriumban számtani tévedés történt az állami pénztár hátrányára 300 kor. erejéig, a mi a miniszteriumban eszközölt felülvizsgálat alkalmával derült ki. E többletet a miniszter vissza nem követeli, de az 1903. II-ik félévtől fogva már csak a helyesbített összeget fogja kiutaltványozni.

Áttérve a részletekre, van szerencsém a f. évi egyházlátogatási jkvek és saját közvetlen tapasztalataim alapján e. megyénk egyes egyházainak szellemi és anyagi állapotát feltüntető következő részletes jelentést tenni.

A presbyterium szabályszerű minden egyházban, kivéve Besenczét, hol a gyülekezet ellenszegülése folytán a presbyteriumot mindeddig megalkotni nem lehetett és Marócsát, hol a 12 évre választott presbyterek három évenként nem ujítottak meg. Ez utóbbira nézve a canonica visitatio utasítást adott. Presbyter gyűlés jkve mindenütt rendben vezettetik és hitelesítettik, kivéve Besenczét a fenti okból.

Az anyakönyvek mindenütt szabályszerűen vezettetnek egy példányban egyházi czélra.

*

Leltár mindenütt van, kivéve Dencsházát és Nagyfalut, hol még mindig a régi minta használtatik.

*

A presbyteriumok által megvizsgált számadások alig egy-két egyház kivételével az egyházlátogatást megelőzőleg, megküldettek a számszéki elnökhöz.

*

A temetők általában rendben vannak, kivéve Gyűd, Sósvertike, Tótkeresztur egyházakat, hol vagy kapu, vagy sánczolás hiányzik.

*

A belhivatalnokok fizetései s az egyházak jövedelmei nagyobb részben befolyznak.

*

Istentisztelet minden egyházban rendszeren tartatik, vasárnap d. e. prae-dicatio d. u. káté vagy biblia magyarázat; kivéve Botykát és Dencsházát, hol vasárnap délután biblia olvasás, Hircset, Kisszentmártont, Piskót, hol csak ima tartatik azon okon, mivel ekkor vagy senki, vagy alig néhányan látogatják a templomot. Tésenfát, hol biblia magyarázat tartatik ugyan, de ha senki sincs a templomban, akkor csak ima tartatik, Aderjást, hol hétköznapi hetenként három-szor, Drávaszabolcsot, hol csak akkor, ha vannak hallgatók, tartatik könyörgés.

*

Az istentiszteletet a hivek nagyünnepeken szép számmal, közvasárnapokon délelőtt eléggé, d. u. kevésbé látogatják. Az uriszentvacsorával némely egyházban szép vagy elég számmal, ismét más egyházakban kevés számmal élnek. Confirmációra minden anyaegyházban a lelkészek készítik elő a növendékeket.

*

Az egyház épületei, földjei, temetőhelyei, az illető egyházak neveire vannak telekkönyvezve, kivéve a következő egyházakat: Beczefa, hol az iskola, Nagyvátyon a lelkészi régi pinczehely s a község által a harmadosi szőlőért cserébe adott pótlék a község nevének állanak, Tótkeresztur, hol a templom, Szava, hol a szőlő nincsenek az egyházra telekkönyvezve, Dencsházán a lelkészi legelőilletőség felét az egyházra irták, a tanítói legelőilletőség fele ($\frac{1}{4}$ telek járandóság) pedig teljesen hiányzik a betétből, azonban ennek kiigazítása végett az eljárás folyamatban van. Ezenkívül 20 egyházban a temetőhelyek vagy a polgári község nevére, vagy csak temető czímen vannak telekkönyvezve.

*

Az egyházak épületei tűz ellen mindenütt biztosítva vannak.

*

Tőkepénz van 32 egyházban 77.255 kor. 89 fill., a mult évinél 4644 kor. 38 fillérrel több. A tőkepénzek mindenütt szabályszerűen vannak biztosítva, kivéve Sellyét, hol az özv. Békássyné hagyatékából átvett kötvények egy kis része nincs szabályszerűleg biztosítva, de alkalomadtán az is szabályszerű kötvényekkel cseréltetik ki.

*

Lelkészi tőke alap van 17 egyházban 16.053 kor. 20 fill., a mult évinél több 172 kor. 40 fillérrel. E tőkealapok mind szabályszerűen vannak biztosítva. A fenti összegben a páprádi lelkész-alap nincs beszámítva.

*

Tanitói tőkealap van 22 egyházban 11.474 kor. 62 fill., a mult évinél 104 kor. 70 fill. több. Ezen tőke alapok mind szabályszerűen vannak biztosítva.

*

Adósság van 30 egyházban 24.682 kor. 49 fill., a mult évinél 4190 kor. 48 fillérrel kevesebb. Az adósság törlesztéséről gondoskodva nincs: Kistótfalu, Marócsa egyházakban.

*

Közmunkával keresett a következő 45 egyház: Aderjás 58 kor., Beczefa 304 kor., Belvárd 498 kor. 79 fill., Bogdása 781 kor. 70 fill., Botyka: 467 kor. 57 fill., Kispeterd 129 kor. 96 fill., Csepel 665 kor. 20 fill., Czun 150 kor., Dencsháza 889 kor. 17 fill., Dr.-Fok 1110 kor., Garé 4 kor. 40 fill., Gordisa 770 kor., Gyűd 54 kor., Haraszi 206 kor. 19 fill., Harkány 93 kor. 92 fill., Hidvég 179 kor. 28 fill., Hirics 45 kor. 13 fill., Ipacsfa 180 kor., Iványi 249 kor. 04 fill., Kákics 196 kor., Marócsa 204 kor. 40 fill., Kémes 236 kor. 98 fill., Piski 87 kor., Kistótfalu 78 kor., Kórós 526 kor. 86 fill., Magyarmecske 765 kor., Magyarpeterd 63 kor. 10 fill., Nagypeterd 400 kor., Nagyvát 192 kor., Okorág-Monosokor 312 kor., Piskó 588 kor. 26 fill., Kemse 565 kor. 10 fill., Rád 497 kor. 70 fill., Rónádfa 288 kor., Rózsafa 504 kor., Sámod 230 kor., Szaporca 180 kor., Szava 457 kor. 80 fill., Szenterzsébet 208 kor. 76 fill., Szerdahely 94 kor. 69 fill., Terehegy 450 kor., Tésenfa 450 kor., Ujmindszent-Bogád 50 kor. 08 fill., Viszló 170 kor. 50 fill., Tótkeresztur 315 kor. 40 fillt. Összesen 14.944 kor. 88 fill., a mult évinél 957 kor. 88 fillérrel több.

*

Az egyház részére kivetett készpénzbeli egyházi adóból tényleg befolyt 61 egyházban: Aderjás: 324·40 kor., Belvárd: 281·06 kor., Besencze: 278 kor., Bisse 317·94 kor., Markócz: 199 kor., Botyka: 11·76 kor., Csarnota 214·60 kor., Csehi: 441·94 kor., Csepel: 974·20 kor., Czun: 60 kor., Dr.-Fok: 364·70 kor., Dr.-Szabolcs: 701·94 kor., Dr.-Palkonya: 103 kor., Garé: 205·40 kor., Gordisa: 492·19 kor., Gyűd: 439·48 kor., Haraszi: 421·63 kor., Harkány 199·30 kor., Hirics: 426 kor., Ipacsfa: 298 kor., Kákics: 740·50 kor., Marócsa: 23

kor., Katádfa : 274·54 kor., Kémes : 794·50 kor., Piski : 117·60 kor., Kiscsány-Oszip : 340·30 kor., Kisharsány : 339·20 kor., Kisszentmárton : 259 kor., Kis-tótfalu : 334·76 kor., Kőrös : 49·20 kor., Kovácsida : 330 kor., Luzsok 414·26 kor., Nagycsány : 120 kor., Magyarmecske : 236·42 kor., Magyarpeterd : 241·90 kor., Maty : 354·50 kor., Nagyfa : 347·60 kor., Beremend : 133·76 kor., Nagy-harsány : 2923·32 kor., Nagypeterd : 245·72 kor., Nagytótfalu : 333·04 kor., Nagyváty : 433·49 kor., Old : 510·46 kor., Pécs : 1961·72 kor., Raád : 264·68 kor., Rónádfa : 140·76 kor., Rózsafa : 1734·54 kor., Sámod : 338·70 kor., Sellye : 180·70 kor., Siklós : 675·90 kor., Sósvertike : 332 kor., Szaporcza : 267·14 kor., Szava : 203 kor., Szentersébet : 1026·18 kor., Terehegy : 825·87 kor., Turony : 511 kor., Ujmindszent-Bogád : 165·40 kor., Zaláta : 758·40 kor., Vaiszló : 592·26 kor., Vejtő : 833·10 kor., Viszló : 1826·64 kor. Összesen : 29,289 kor. 01 fill., a múlt évnél kevesebb 246 kor. 35 fillérrel. Itt megjegyzem, hogy a fent kitüntetett egyházi adóból csak a rózsafai, pécsi és viszlói egyházak teljesítik a lelkészi fizetést.

*

Nagyobb adakozások története: *Garén* özv. Tiszt. Jeremiás Sámuelné : 10·40 kor., *Gyűdön* a polgári község részéről 350 kor., *Harkányban* a polgári község iskolaczelra a vásárjövendelméből 240 koronát adott. Továbbá Ambrus Lajos birtokos egy fehér atlasz aranyhimzésben „szeresd felebarátodat, mint magadat” feliratu 50 kor. értékű urasztali terítőt ajándékozott. *Katádfán* Isten dicsőségére adakoztak 103 kor. 02 fillért. *Magyarpeterden* Börzöli Gyuláné egy diszes kivarrott urasztala terítőt ajándékozott 20 kor. értékben. *Már-fán* a m. kir. földmiv. Miniszter ur 2000 db gyökeres szőlőoltványt adott 400 kor. értékben. Bóna Ilona az urasztalához először való járulása alkalmára egy bordószínű posztó urasztali terítőt adott 10 kor. értékben. Nagyvátyon Nsg. Mándy Sámuel, valamint Tek. Benkő Gyula urak a belhivatalnokok fizetésének javításához nagybbszerű önkéntes adománnyal járulnak, melynek értéke 220 koronára tehető. *Nagypeterden* Ns. Mándy Sámuel ur téglát és cserepet adott 84 kor. értékben. Pécsen a hivek által a templomépítésre tett önkéntes adományból 1183 kor., ugyanerre özv. Hegyi Mihályné szül. Józsa Eufrozina urnő Debreczenből 200 kor. adományozott. Cseh Galamb Gyula egy 80 kor. értékű Wertheim-szekrényt adott. Adakozásból gyűlt 311·15 kor. Urasztali terítőre gyűjtöttek a hivek 133 koronát. *Rónádfán* : özv. Szarka Jánosné a paplak kerítésre 100 koronát, urasztali és szószékterítőre 20 koronát, az egyházmegyei közpénztár részére 100 koronát adományozott. *Sellyén* özv. Gündör Ádámné 2200 koronát adományozott takarékpénztári betétben. Perselypénz gyűlt 87 kor. — Siklóson kavicsolásra adakoztak 59·60 koronát. *Szaporeczán* Végi Józsefné egy nagy és két kisebb urasztali terítőt ajándékozott 20 kor. értékben. *Terehegyen* adakozás volt 81 kor., újabb adakozás a magtárba 3 mérő 18 kor. értékben, 4 alkalomra urvasorai bor 9·60 kor. Egy helybeli asztalos egyháztal egy szekrényt készített

ajándékba, értéke 16 kor. *Turonyban* Lutár Sándor lelkész adott az egyháznak 60 koronát. *Viszlón* a földmiv. Miniszter ur ő nagyméltósága 800 korona értékű szőlővesszőt adott az egyháznak, a vko. Miniszter ur ő nagyméltósága 100 korona értékű tanszert. — Összesen a nagyobb adakozás értéke: 7070 kor. 55 fill., a mult évinél 2751 kor. 37 fill. több.

Összegezése az egyház fentartá-ára hozott áldozatoknak:

a) Közmunkából . . . . . 14,944 kor. 88 fill.

b) Egyházi adóból . . . . . 29,289 » 01 »

c) Nagyobb adakozásból . . . . . 7,070 » 55 »

Összesen . . . . . 51,304 » 44 »

a mult évihez viszonyítva 3462 kor. 90 fillérrel több.

E helyen megemlékezni kívánok arról, hogy b. e. Nagy István bissei volt lelkész egyháza iránti buzgóságának s volt hivei iránti szeretetének fényes tanubizonyságát adta azáltal, hogy 1901. febr. 28-án kelt végrendeletében s 1902. máj. 5-én kelt pótvégrendeletében, szorgalma és takarékosága által szerzett világi javaiból a következő nemescsélu hagyományokat tette:

1. a budapesti ev. ref. theol. akadémiának tett 200 frt alapítványhoz csatol 100 frtot és így lesz 300 frt = 600 korona.

2. A halálát megelőző évi lukmahátralékokat, mint a halála évében lukma őt illető részét hagyja a f.-baranyai öz. árva gyámintézetnek alapítványul, hogy annak kamataiból évenként a legtöbb árvával maradt özvegy szegény lelkészne segítseztessék.

3. Egy jó tanuló s jó erkölcsi magaviseletű lelkész-, másodsorban tanító-fiu részére ösztöndíj alapítványképen hagy 200 frt = 400 koronát a f.-baranyai ev. ref. egyházmegye kezelése felügyelése alatt.

4. A nővére részére haszonélvezetül hagyott 2500 frtot = 5000 koronát, a bissei ev. ref. egyháznak azon célból, a végre, hogy a kamatokkal mindaddig tőkésittetik, míg a kamatok a 800 frtot = 1600 koronát el nem érik s ez 1600 kor. készpénz a lelkészi földekkel rét, legelő, erdőjövdelemmel s lakás házikert használatával, képezze a lelkészi fizetést, hogy az egyh. tagok a lukmafizetés terhe alól szabadulhassanak, egyedül a lelkészi díjlevélben biztosított 12 öl fa előállítás s beszállítása maradván az egyh. tagok birtokaránylag viselendő terhére. Azonban e végrendelet az oldalági rokonok által perrel megtámadtatott s én a hozzám koronként érkezett siklósi kir. járásbirósági s pécsi kir. törvényszéki végzéseket az e. m. ügyész urhoz tettem át megfelelő eljárás végett.

Legyen áldott emlékezete közöttünk, a nemes gondolkozásu s egyháza iránti szeretettől lángoló férfinak!

Építkezés és épületjavítás a következő 46 egyházban történt: Aderjás: 116 kor., Belvárd: 964-86 kor., Besencze: 56 kor., Bisse: 1432-80 kor., Botyka: 103 kor., Kispeterd: 25-62 kor., Csarnota: 3301-87 kor., Csehi: 175 kor., Cse-

pel: 260·44 kor., Czun: 318·12 kor., Dr.-Fek: 192 kor., Dr.-Szabolcs: 260 kor., Dr.-Palkonya: 537·86 kor., Gordisa: 466·54 kor., Gyűd: 95 kor., Haraszi: 257·14 kor., Hidvég: 603·58 kor., Ipacsfa: 239·08 kor., Iványi: 56 kor., Kákics: 222 kor., Marócsa: 120 kor., Katádfa: 327·46 kor., Piski: 250 kor., Kiscsány-Oszip: 146·30 kor., Kisharsány: 221·36 kor., Kistótfalu: 214·49 kor., Kőrös: 58·97 kor., Luzsok: 279·75 kor., Magyarmecske: 1809 kor., Magyar-peterd: 103·72 kor., Nagyfalu: 468·80 kor., Nagypeterd: 485·32 kor., Nagytótfalu: 1278·20 kor., Nagyváty: 122·82 kor., Okorág-Monosokor: 389·44 kor., Sámod: 104·14 kor., Siklós: 597·78 kor., Szapocza: 226·40 kor., Száva: 123·28 kor., Szentersébet: 314 kor., Terehegy: 638·99 kor., Turony: 226 kor., Zaláta: 147·46 kor., Vaiszló: 589 kor., Vejtő: 1000 kor., Viszló: 445·78 kor. Összesen: 20,185 kor. 26 fill., a múlt évinél 1589 kor. 38 fillérrel kevesebb.

*

Javítást igényelnek: Beczefán a tarthatatlan melléképületek, Belvárdon a lelkészlak, Besenczén paplak és iskola, Bissén a paplak, Csepelen az összes egyházi épületek, Gordisán a paplak, Iványiban az összes egyházi épületek, Kákicson szintén, Katádfán a papi lak, Kémesen a paplak, Kóróson a templom és paplak, Raádon az egyházi épületek s a szűk tanterem, Sellyén a lelkései melléképületek, Szaván a hiányzó papi melléképület, Szentersébeten a szűk tanterem, Terehegyen szintén, Vejtőben a templom.

*

Takarékmagtár van 28 egyházban. Buza mérő: 1601 $\frac{3}{4}$ és 199·42 mm. Rozs: 105 mérő, zab: 39·79 mm. Pénz: 6979 kor. 93 fill. A múlt évinél a pénz 1487 kor. 97 fillérrel kevesebb. A magtári tőkék mindenütt biztosítva vannak, kivéve Bissén, hol 59 mérő buza nincs biztosítva. Csepelen 71·48 mm. buza részben kötvény nélkül, részint tagadásba véve, a magtár züllött állapotban van.

*

Az országos tanítói nyugdíjjárulékot 40 egyházban a polgári község, a többi 28 egyházban az egyházak fizetik, 5 egyházban senki.

*

Egyházmegyei s kerületi járulékkal adósok a múlt év végeig a következő egyházak: Beczefa 3 évről, Bisse 1 évről, Csarnota 1 évről, Csepel több évről, mely az egyházmegyei közpénztárnál letétbe helyezett 1520 korona kamataiból fog törlesztetni. Drávafok egy évről, Harkány egy évről, Kémes egy évről, Kísszentmárton 2 évről, Nagyarsány 2 évről, Old 2 évről befizetetlen ugyan, de hatósági határozattal leszállítottván, beszámítának van helye. Szava egy évről, Turony 3 évről, Vejtő egy évről.

Közalappal a mult év végéig hátralékban vannak : Bisse 1902-ről, Csarnota 1902-ről, Drávafok 1902-ről, Kémes 1902-ről, Kísszentmárton 1902-ről, Old 1901, 1902-ről, Turony 1902-ről.

*

Az egyh. ker. pénztárba tartozó következő egyházak teljesítették a törlesztést és kamatfizetést : Dr.-Szabolcs, Gordisa, Tésenfa ; Botyka pedig csak kamatot fizetett.

*

Az 1902. évi okt. e. ker. gyűlés által az állámsegélypénztárból kiutalványozott segélyeket a következő egyházak : Csepel, Ipacsfa, Csarnota, Csehi, Gordisa, Kemse, Terehegy, Katádfa, Czun az 1901-éről rendeltetésük céljaira fordították. Katádfa a Baldácsi-alapból nyert összeget a kért célra fordította.

*

Szegények gondnoka mindenütt van : Sellyén, Pécssett a község, Siklós-on a vöröskereszt-egylet gondoskodik a szegényekről.

*

Hitfelekezeti sérelem nem volt.

*

Hivatali változások : Szarka János rónádfai lelkész, egyházmegyénk, sőt kerületünk nestora, életének 96-ik évében az Úr szőlőjében, 70 évet meghaladó munkálkodása után, mint megfáradt szolga örök pihenőre tért ; Szabó Gyula besencei lelkész mindszenbogádra megválasztatván, állásáról lemondott ; Baky Ferencz csarnotai lelkész Szalkszenbmártonba távozott ; V. Molnár István Várkonyba választatván, Csepelből eltávozott ; Szalay László harasztli lelkész Fülére ment ; ifj. Bosznay Sándor ujmindszenti lelkész, Kálmáncsára választatván, előbbi állásáról leköszönt.

Rendes lelkészekül megválasztáltak : Bissébe Benedek Ede az egyházmegyei közgyűlés által berendelve, Csarnotára : Szabó Sándor alsóalapi h. lelkész, Pécsre : Nyári Pál h. lelkész, Ujmindszent-Bogádra : Szabó Gyula besencei lelkész, Szerdahelyre : Sebestyén Pál dr.-szabolcsi lelkész, ki a megválasztatást nem fogadván el, megválasztatott Borsos István tolnanémédii rendes lelkész, kiknek a concessát kiadtam. Harasztiba jul. 5-én megválasztatott Sebestyén Pál drávaszabolcsi lelkész. Rónádfára megválasztatott Szabó Sándor alsóalapi h. lelkész, ki a választás után lemondott, mivel egyidejűleg Csarnotára is megválasztatott, az utóbbit fogadván el ; mivel több pályázó nem volt, új pályázatot kellett hirdetni, mely azonban meddő maradt, a presbyterium kívánságára az új pályázat meghirdettetett. Csepelben a választás folyamatban van. Besenczén presbyterium még mindig nem lévén, a választási eljárás megindítható sem volt.

Tanítói változások : Ifju Aracs János e. ker. bírósági jogerős ítélet által marócsai tanítói állomásától elmozdítottatott. Állomásaikról lemondottak : Bisséröl

Bosznai Endre, Csepelről Szigeti Károly, Kovácshidáról Kovács Gyula; Fejes Zsigmond n. csányi előkönyörgő tanító, ki a v. és k. o. miniszternek 61132/1902. számú intézkedéssel nyugdíjaztatott; továbbá Csath Ferencz magyar-mecskei tanító, ki a v. és k. o. miniszternek 1903. június 15-én 30741. sz. rendeletével 1903. szept. 1-től kezdődőleg szintén nyugdíjaztatott. Megválasztottak: Sósver-tikére Barla Szabó Mária okl. tanítónő, Zalátába Szigeti Károly, Vejtibe Gócz Elek okl. tanító; Nagyvátyra Farkas Zsigmond okl. tanító, Túronyba Tót János okl. tanító, Nagycsányba Biró János okl. tanító, Dráva-Palkonyára Szilágyi Árpád okl. tanító, kiknek a concessa kiadatott; siklói kántortanítóul Toók Gyula tar-czali tanító, Kovácshidára Csiskó Mária okl. óvónő választván meg, az elő-terjesztendő ügyiratokból látható okoknál fogva, a concessa kiadását 1902. évi szept. 12-én 520. sz. intézkedésben megtagadtam. Azonban a v. k. o. mi-niszterium 1903. jan. 5-én 86223/2. sz. intézkedéssel őt államilag megerősítette s az állami kiegészítést részére két tanévben engedélyezte.

Ideiglenes tanítókul alkalmaztattak: Bissébe Jónás Dániel n.-kőrösi III. oszt. képezdei növendék, Siklósra Hankovszki János képezdei növendék, Kórosra Laczkovich Miklós képezdei növendék, Csepelbe Bosznai Endre.

Azon egyházak presbiteriumait, hol oklevéllel nem bíró tanítók vannak alkalmazva, a presb. utasítottam, hogy a tanév végével pályázat hirdetésével okleveles ténitőkat alkalmazzanak.

A tótkereszturi tanítói állás ideiglenesen felfüggesztetvén, a ref. növendé-kek a helyi róm. kath. iskolába járnak, vallási oktatásban azonban az anya-egyház lelkésze részesíti őket, mely czélból az anyaegyház lelkésze kéthetenként Tótkeresztúron megjelenik. Itt jelentem, hogy Somogymegye kir. tanfelügyelője 1902. decz. 18-án 4021. sz. a. átiratában afelől értesített, hogy Tótkeresztúrtól mint iskolafentartótól követelt orsz. tanítói nyugdíjintézeti járulékot úgy a multra nézve (25.50 kor.), valamint a jövőre vonatkozólag törölte. E v. k. o. minisz-teri intézkedéssel kelt: 1902. december 2-án 80560. sz. a.

Népesedési mozgalom: Lélekszám 29.405, a szórványokban 2005; a mult évinél, mely az 1901. évi népszámlálás adatai szerint állított össze, 1521-el kevesebb. Született 296 fi, 285 leány, összesen 581, a mult évinél 16-al kevesebb; a szülöttek 4 kivételével megkereszteltettek. Meghalt 326 fi, 329 nő, összesen 655, a mult évinél 57-el több; a halottak, 4 kivételével, egyházi szer-tartással temették. Házasult 232 pár, a mult évinél 2-vel több. A házasultak közül 186 vette igénybe az egyházi áldást, 31 pár volt vegyes, melyek közül 9 esetben kötött a születendő gyermekek vallására nézve egyezés és pedig 7 esetben előnyünkre, 2 esetben hátrányunkra. — Konfirmáltatott 192 fi, 209 leány, összesen 401, a mult évinél 5-el több. — Tanköteles: 6—12 évig 1237 fiu, 1280 leány, összesen 2517, a mult évinél 40-el több; 13—15 évig: 574 fi, 545 leány, összesen 1119, az előző évinél 12-vel több. Nem jár iskolába 6—12

évig: 2 fi, 1 leány, 12—15-ig 2 fi. Áttért 23 férfi, 17 nő, összesen 40; az előző évinél 28-al kevesebb. Kitért 10 férfi, 10 nő, összesen 20, a mult évinél 9-el kevesebb. A kitértek közül felekezetenlküli lett 1, ág. ev. 1, unitárius 1, r. kath. 17. Viszályos házasság 60, az előző évinél 16-al több; törvénytelen összeállítás 201, a mult évinél 3-mal kevesebb. A lélekszámba nézve megjegyzem, hogy a születés és halálozások révén a kevesbedés csak 67 lelket mutat, a többi fogyás Baranyavármegye hegyháti, pécsváradi és szentlőrinczi járásaiban levő szórványokra esik.

Az át- és kitérésekre vonatkozólag megjegyzem, hogy azok az 1902-iki canonica visitatio napjától az 1903-ik évi canonica visitatio napjáig vétettek számításba.

Papi s tanítói földek jókarban tartására vonatkozó 1894. szept. e. m. kg. jkvi 20. számú határozata mindenütt megtartatik, kivéve Gyűdöt, hol az eltávozott lelkész, Sárközy Sándor, az 1892. évi szalmatermést is eladta; Samodót, hol a tanítói földeknél ismételten nem tartatott meg a rendszabály; Zalátát, hol az özvegy tanítóné a szalmából 20 korona árut eladott.

*

A papi s tanítói földek mindenütt házilag kezeltetnek, kivéve a következő egyházakat: Okorág, hol a lelkészi; Rónádfa, hol a lelkészi; Bogdása, hol a tanítói; Ipacsfa, hol a tanítói földek haszonbérbe vannak kiadva, esperesi jóváhagyó záradék mellett; Hirics, hol a tanítói föld szintén haszonbérbe adatott ki, de esperesi helybenhagyás nélkül. Vízitációkor utasítottam az illetőket a földbérleti szerződés bemutatására, a mi azonban mind ez ideig nem történt meg.

*

A közalap bizottság 1903. évi márcziusi ülésében megvizsgálta a közalap számadást, egyszersmind felülvizsgálta s helybenhagyta az egyháztagoknak 1903. évben fizetendő járulékait, a bevallási íveket pedig az egyházaknak 1 példányban visszaküldte. Jegyzőkönyve elő fog terjesztetni.

*

A n. m. v. k. o. m. kir. miniszterium a mult évi rendes gyűlésünk óta tanítói korpótléket a következő egyházak tanítóinak folyósított: 1903. évi febr. 5. 440 sz. a. a zalátai tanítónak; 1903. márcz. 31-én 16172. sz. a. a túronyi tanítónak.

Fizetéskiegészítést folyósított: 1902. dec. 1-én 79448. sz. a. a sósvertikei tanítónőnek 408 kor.; 1903. jan. 5-én 86223/2. sz. a. a kovácshidai ideiglenes tanítónőnek 372 kor.; 1903. jan. 2-án 86224/902. sz. a. a vejti tanítónak 246 kor. fizetéskiegészítési államsegélyt engedélyezett.

Van szerencsém még a következőket jelenteni, illetőleg a Nt. közgyűlés határozata alá bocsátani:

1. A canonica visitatio jegyzőkönyve szerint *Bissén* az ág. ev. egyháztagok a m.-bólyi lelkész utasítása folytán az illetményeknek csak felét fizetik, mivel nevezett ág. ev. lelkész a másik felét elengedte. *Oldon* a pesbyterium részéről panaszosan említettett, hogy az ág. evangélikusok a gerezsdi egyesség által rájuk rott terhek viseléséről tudni sem akarnak s a pesbyterium tagjait arra az esetre, ha ellenük végrehajtást indítanak fenyegetéssel illetik. Óhajtanák azért, ha a presbyterium a végrehajtásban való közreműködéstől felmentetnék. Erre nézve az egyházlátogatás kijelentette, hogy az egyházi törvény parancsolta kötelesség alól felmentést nem adhat, adókivetés és behajtás csakis az önjogi presbyteriumtól indulhat ki. Panaszosan említik, hogy a m.-bólyi ág. ev. lelkész ur itt járván a lutheránusokat figyelmeztette ugyan, hogy az évi tartozásukat fizetni kötelesek, de az őt illető részt előre visszaajánlotta hűveinek. Ez izgalmat okozott, hogy a saját papjukat nem kell fizetni, miért kell a reformatusoknak, holott a jogok élvezetében még a reformatusokat is megelőzik. *Matyon* az ág. evangélikusokkal kötött egyesség végrehajtása nem annak értelmében történt, a mennyiben fél fizetést is hajlandók voltak elfogadni. Az egyházlátogató küldöttség utasította mind a három helyen a presbyteriumot, hogy az ág. evangélikusokkal kötött testvéri egyességnek a »csatlakozott gyülekezetek«-ről szóló harmadik részében foglalt rendelkezésekhez szigorúan alkalmazkodjanak, vagyis tőlük az egész egyházi adót hajtásák be s a félösszeget az illetékes ág. ev. egyház pénztárába — s nem a lelkészhez — küldjék be. *Siklóson* azt jelentik, miszerint a »testvéri egyesség«, az ágostaiak teljes visszavonulása miatt, — mely szerint még a gyermekeket is kivonták a mi iskoláinkból, s az egyházi-adó kivetés ellen kitérésekkel fenyegetőznek s magukat a magyarbólyi lelkész hűveinek s gondozása alatt levőknek tekintik, — nem tartatott illetőleg rajtuk kívül eső szándék és okok miatt nem tartathatók meg. Ezekre nézve tisztelettel kérem a Nt. egyházmegyei közgyűlés nagybecsű intézkedéseit.

2. Dencsházán az iskola ügyeibe illetéktelen beavatkozás történt, a mennyiben Baranyavármegye közigazgatási-bizottsága a tanítói díjlevél magyarázatának érdemébe belement s abba illetéktelenül döntött is, minek alapja az volt, hogy a tanítói illetékes forumainak elkerülésével közvetlenül a világi hatósághoz fordulván, ez által autonomikus törvényeink megsértésének, s több rendbéli s esetleg még súlyosbodható zavaroknak okozója lett. Én mihelyt ez ügyet az illető lelkész jelentette, azonnal utasítottam a dencsházai presbyteriumot, hogy a közig. bizottságnak e sérelmes végzését, az általam ajánlott indokok alapján 8 napon belül felelőzzék meg, a mi meg is történt; én pedig folyó évi február 13-án 109. sz. alatt Főtiszt. Püspök Úrhoz ez ügyben felíratott intéztem s indokoltan javasoltam, hogy a nm. v. k. o. miniszter urhoz, ki előtt ezen felelőzött ügy fekszik, felterjesztést tegyen az iskolai autonómiánkat sértő közig. bizottsági

légzés ellen s kérje ennek megsemmisítését a közig. bizottság illetékességének leszállítását s ez ügynek az illetékes egyházmegyei közig. bírósághoz ítélet hozatal végett leendő megküldését. Főtiszt. Püspök Ur álláspontomat elfogadva ily értelemben felterjesztést tett 1903. február 16-án 256. sz. alatt a nm. v. k. o. miniszter urhoz, de ez ügy még e mai napig elintézve nem lett.

3. Dencsházán a presbyterium a canonica visitatio előtt ugy a maga, mint az összes hívek nevében panaszt emel az ellen, hogy Varga István tanító ur róm. kath. vallásu neje, daczára annak, hogy midőn őt tanító ur elvette, ígéretet tett afelől, hogy szent vallásunkra át-tér; ez ígéretét nem teljesítette, holott azóta kis leánykája is született s így már a tanítói lakon két lélek él róm. kath. hitben. Miután a tantó egyszersmind a gyülekezet kántora is, ezt felette viszás helyzetnek találják, mely a nép botráncokozását napról-napra fokozza, mely végre is sajnálatos következményeket szülhet, megbonthatja az egyetértés és együtérzés szellemét, mely a nép és a belhivatalnokok között mulhatatlanul megkivántatik: kívánják azért, hogy tanítónéasszony tett ígéretéhez hiven azt mielőbb teljesítse s így hitben és érzésben testvérünkkel hitfelünkkel váljék. Én a visitatio jegyzőkönyvének e most idézett részét hiteles kivonatban az illetékes lelkész úlján megküldtem az érdekelt tanítói családnak.

4. Az 1899. okt. e. ker. jkvi 18. és 32. sz. végzéseik alapján az 1902. évi Advent 1-ső vasárnapján az orsz. vakok intézete részére 19 egyházban a templomi perselyben gyűlt összesen 28'49 kor. mely összeget 1903. január hó 10-én 36. sz. a. Nt. Petri Elek e. ker. pénztárnok urnak a részletes kimutatás és 22 ellennyugta gyanánt szolgáló postautalvány szelvény, illetve levél kapcsán felküldöttem.

5. 1902. e. m. jkv. 9. sz. c) pont a csepeli ref. egyház tulajdonát képező iskolai lak és beltelek eladási ára 1600 kor. szabályszerűleg van biztosítva, a mennyiben 1520 kor. az e. m. közpénztárba letétbe van elhelyezve, 80 koronáról pedig a polgári község szabályos kötvényt állított ki.

6. 1902. e. m. jkvi d. p. A kis-szent-mártoni tanító fizetés kiegészítési államsegélye, az 1903. májusi e. ker. gyűlés jkvi. 13. sz. alatt láthatólag a nm. v. k. o. miniszter által ismételten megtagadtatott.

7. 1902. e. m. jkvi 21. sz. A baranyavármegyei árvaház ügyében 1902. augusztus 13-án 71439/VII. számú belügyminiszteri leirat szerint az 1902. évi ápril 14-én tartott bizottsági közgyűlésben 115. sz. alatt hozott határozatot Dányi Gábor és társai által beadott felebbezés folytán tárgyalás alá vette, melynek eredményéről a vármegye közönségét értesíteni fogja. Ez értesítés azonban e mai napig nem érkezett hozzám.

8. 1902. e. m. jkv. 36. sz. Az egyházmegyei tanítói egyesületnek az egyházmegyei és egyház kerületi közgyűlések által megerősített s a magas kormányhoz felterjesztett alapszabályai helyben hagyást nem nyertek, mert a v. k. o.

miniszternek folyó évi május 2-án 24.242. sz. rendelete szerint az alapszabály 4-ik §-a ellen az a kifogása van, hogy az állami és községi ref. vallásu tanítók köteleztetnének az egyesület rendes tagjai lenni s azzal járó köteleességeket teljesíteni. Ez ügyiratokat kiadtam a tanítói egyesület elnökének további eljárás végett.

9. 1902. e. m. jkv. 31. sz. Az e végzésben említett iskolai ker. felügyelőktől az egyházlátogatás alkalmával a hivatali esküt kivettem.

10. 1902 e. m. jkv. 46. sz. 2. p. E jegyzőkönyvi kivonat kapcsán folyó évi április 21-én 227. sz. a hivatalból megkerestem Baranyavármegye alispánját az iránt, hogy a népszámlálás adatainak alapján minden egyes községben jelzett s a missiói bizottság által hozzám beterjesztett jegyzékben foglalt református lelkek név, nem, kor, foglalkozás és vagyoni állapot szerinti kimutatását az általam hozzá küldött rovatos-ívek betöltésével az alantas hivatalok által elkészíttetni sziveskedjék. Alispán ur e megkeresésemnek szíves készséggel eleget is tett a mennyiben folyó évi július 1-én a jelzett rovatos-íveket kitöltve hozzám elküldte, melyeket én még az nap az e. m. missiói-bizottság elnökéhez eljuttattam. Nagyságos alispán urnak e szíves közreműködéséért egy hozzá intézett levélben köszönetemet fejeztem ki.

11. 1902. e. m. jkv. 59. sz. A sósvertikei tanítói fizetés kiegészítésének ügyét úgy az e. megyei, mint az e. kerületi gyűlések pártolólág terjesztvén fel a magas kormányhoz: a nmélt. v. k. o. miniszter ur 1903. márczius 31-én 1271. sz. intézvénye szezint, 1903. évi 29751. sz. körrendelet értelmében felvett javadalmi jegyzőkönyv szerint a »sósvertikei ev. ref. lelkész-tanító részére 5 öl tűzifa 80 korona értékben biztosítottatott ugyan, de a f-baranyai ev. ref. e. m. bíróság jkvi kivonata értelmében a jelzett fajárandóság nem a lelkész-tanító részére, hanem a tanterem fűtésére adatván, az érdekelt egyház pótlállamsegély iránti kérelme teljesíthetőnek találtatott«, miért is a sósvertikei tanítói fizetés kiegészítésére az 1903. évtől kezdve további intézkedésig pótlólág még 64 korona engedélyeztetett.

12. 1902. e. m. jkv. 61. és 62. sz. Midőn az 1902. okt. e. ker. közgyűlésnek a besenczei presbyterium kiegészítése s az erdő-alap kezelése tárgyában hozott 90. és 91. sz. végzései s a 10. sz. alatt a besenczi lelkész fegyelmi ügyében hozott bírósági ítélete hozzám megérkeztek, én, tekintettel a besenczei állapotokra, czélszerűnek találtam, hogy mult évi okt. 30-án 620. sz. a. nt. Fejes Sándor tanácsbíró urat bizzam meg azzal, hogy a besenczei ref. egyházban megjelenvén, a három rendbeli e. ker. végzéseket s ítéletet a lelkésznek s a hiveknek elolvassa, megmagyarázza s értesse meg velük, hogy köteleességszerűleg is, de az egyház jól felfogott érdekéből is azoknak magukat alávéssék. Azonban Fejes Sándor úr m. é. nov. 9-én beérkezett 248. sz. levelében arról értesített, hogy a besenczeiek hangulatából ítélve az e. ker. végzéseknek engedelmeskedni

nem fognak. Ekkor én némi időhaladékot láttam czélszerűnek adni az ingerült kedélyek lecsillapodására s decz. 1-én 683. sz. a. a besenczei lelkészhez és előjárókhöz levelet intéztem, melyben felhívtam őket, hogy a presbyteriumot az e. ker. végzés szerint megalakítsák s erről nálam decz 7-ig jelentést tegyenek; egyszersmind megbíztam Sógor Endre urat, hogy Besenczében megjelenvén, a jelzett 2 levelet az illetőknek kézbesítse, olvassa fel, magyarázza meg s tegye meg a kellő lépéseket a presbyterium megalakítására. Sógor Endre úr m. év decz. 8-án beérkezett 98. sz. levelében tudatja, hogy megbízatásának eleget tett, azonban a presbyteriumot ez idő szerint sem sikerült megalakítani. Erre az egyh. megyei elnökség az e. m. és e. ker. gyűlésektől nyert felhatalmazások alapján m. év decz. 19-én 742. sz. a. Sógor Endre urat nevezte ki a besenczei egyházra nézve »e. megyei megbízottnak.« Majd Szabó Gyula úr uj-mindszent-bogádi rendes lelkészül megválasztatván, besenczei lelkészi állomásáról f. évi márczius 27-én végleg eltávozott, a midőn főtiszt. püspök úr a besencze-páprádi egyház administratorává Sógor Endre sámodi lelkész urat nevezte ki. Miután a besenczeiek úgy előttem, mint más esperesi megbízott előtt is több ízben ígérték s fogadták, hogy lelkészváltás esetén a presbyteriumot azonnal fel fogják állítani, egészen biztosra lehetett venni, hogy márczius 27-ike után a presbyteriumot megválasztják és felállítják; azonban ők ebbeli több rendbeli ígéreteiket és nyilatkozataikat meg nem tartva, a presbyterium választását mind e mai napig megtagadták. Sógor Endre h. lelkész úr úgy intézkedett, hogy a f. évi márcz. 29-iki vasárnapi isteni tisztelet alkalmával a presbyterium választása előre meghirdetessék a szószékből a templomi gyülekezetnek; azonban sem márczius 29-én, sem ápr. 5-én, bár mind a két vasárnapon épen úgy, valamint azóta minden vásár- és ünnepnapokon voltak oly egyházi férfiak, a kik a besenczei gyülekezetben megjelentek isteni tisztelet tartása végett, s a templomba is bementek, de mivel sem márczius 29-én, sem ápr. 5-én a templomban egyetlen egy lélek sem jelent meg; ennél fogva a presbyter választás is előre meghirdethető nem volt. Április 13-án, husvét másod napján a h. lelkész úr megjelenvén Besenczében istenitisztelet tartás s Úrvacsora osztás végett; ez alkalommal mintegy 30 egyháztág felkérte őt arra, hogy hirdesse ki a presbyter-választást a következő vasárnapra, mert ők most már meg fogják alakítani a presbyteriumot. De a midőn a h. lelkész úr április 19-én köztük megjelent, a besenczei hívek ismét megtagadták a presbyter-választást. Méltóságos egy. megyei gondnok úr a f. évi áprilisi rk. e. megyei gyűlés alkalmával, hasonlóul én is a canonica visitatiókor s több alkalmakkor, midőn a besenczeiek nálam megjelentek s a helyettes lelkész úr is, felvilágosításaink, intéseink által igyekeztünk oda hatni, s mindent elkövettünk arra nézve, hogy meggyőzzük őket afelől, miszerint az egyház jól felfogott érdeke is azt kívánja, hogy a presbyterium megalakittassék; azonban legbuzgóbb törekvésünk a besenczeiek makacs ellen-

szegülése miatt meghiusult. A besenczeiek a presbyterium meg nem alakítását azzal indokolják, illetve azt mondják, hogy míg a nép kívánsága nem teljesedik, addig presbyteriumot nem választanak, mert azon meggyőződésben élnek, hogy presbyterium megválasztása esetén azonnal lelkészt lesznek kötelesek választani, pedig ők azt akarják, hogy a papi állomás legalább ez idő szerint beszüntetve, náluk előkönyörgő tanítói állás szerveztessék.

Ezzel kapcsolatban van szerencsém jelenteni, hogy a besenczei lelkész-tanítói erdőalapot 3000 kor., mely a Jancsics-örökösök siklósi ingatlanára volt bekebelezve, az egyh. megyei közpénztárnok ur a siklósi kir. járásbiróságtól folyó évi ápril 3-án felvette s a siklósi takarékpénztárba 104/3747. sz. könyvecskére elhelyezte. Nem lévén Besenczén presbiterium, ez összeg annak kezelése alá bocsátható nem volt. A besenczei ügyre vonatkozó összes iratok a nt. e. m. közgyűlés elé fognak terjesztetni. Még csak azt jegyzem meg, hogy Sógor Endre egy évi megbízatása lejárván, új intézkedés szüksége forog fenn.

13. 1902. e. m. bírósági jkv. 2. sz. és 4. sz. a. ítéleteket foganatosítottam.

14. Végül van szerencsém jelenteni, hogy a jelenleg működő egyh. megyei tisztikar 10 éves megbízatása lejár. Hálás szívvel mondok köszönetet úgy a magam, mint az egyh. megyei tisztikar nevében azon bizalomért, melyben részesíteni s azon szíves támogatásért, melylyel főleg a válságos, izgalmas és nehéz időkben minket istápolni méltóztattak. Midőn azért megbízatásunkat a Nagytiszteletű Egyházmegye kezeibe letesszük, kegyeskedjék az e részben szükséges intézkedéseket megtenni.

Ezen jelentésem mellett :

Mély tisztelettel vagyok

Kiscsány, 1903. július 11-én.

A Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgálja

Dányi Gábor,

esperes.

Az előzetesen kinyomatott s minden közgyűlési tagnak megküldött esperesi jelentés tudomásul vételik. A jelentés kinyomatása óta felmerült fontosabb mozzanatokat magában foglaló pótleletés, a közgyűlés előtt is felolvastatván, azoknak külön intézkedést igénylő pontjai alapján, a következő határozatok hozattak :

a) Mészáros Sándor hircsi tanító utasittatik, hogy a tanítói földek haszonbérbe adása tárgyában kötött, az egyházmegye 1894. évi közgyűlése jkvi 20 szám alatt alkotott rendszabálynak megfelelő szerződést szeptember 30-ig esperes úrnál jóváhagyás végett mutassa be. Ha a szerződés a kitűzött határidőig be nem mutattatik, esperes urat felkéri a közgyűlés a megfelelő intézkedések megtételére.

b) A kistótfalusi és marócsai presbytériumok felhivatnak, hogy adósságuk tőke és kamat törlesztésének f. évi szept. 25-ig eleget tegyenek s annak megtörténtéről az esperesi hivatalt szeptember 30-ig értesítsék.

★★c) Esperes úr jelentéséből arról értesül a közgyűlés, hogy a dencsházai tanító felettes egyházi hatóságának megkerülésével díjvelélenek magyarázatát a megyei közigazgatási bizottság elé vitte. — A bizottság illetéktelen beavatkozásával protestáns autonómiánkon ejtett csorbát s reánk nézve sérelmes határozatot hozott. A közgyűlés míg egyrésről helyeslőleg veszi tudomásul esperes urnak azt az intézkedését, hogy a vármegyei közig. biz. illetéktelen határozatát mind az egyházzal megfellebbeztette, mind a püspöki hivatal által a V. K. O. ministeriumnál az ellen orvoslást kerestetett; addig másrésről arra való tekintettel, hogy tanítóink az egyházi hatóság megkerülésével illetéktelen hatóságok által, hátunk mögött hozatott határozatokkal már többször okoztak egyházunknak elháríthatatlan bajokat s kiszámíthatatlan károkat; ennek meggátolása céljából az egyházmegyei közgyűlés az összes ügyiratokat azon kérelemmel terjeszti fel az egyh. kerülethez; miszerint méltóztassék a V. K. O. ministeriumhoz felterjesztést tenni az iránt, hogy a világi hatóságok jövőre nézve autonómiánkat sértő illetéktelen határozatok hozatalától óvakodjanak.

Esperes urat pedig felkéri a közgyűlés az ügy nyilvántartására.

★d) A nagy-geresdi egyezség, a két protestáns egyház főhatósága által, mindkét egyházra kötelezőleg köttetvén meg: ennélfogva a bissei, oldi, matyi és siklósi egyházak presbytériumai felhivatnak, hogy a kötött testvéri egyezségnek a »csatlakozott gyülekezetekről« szoló harmadik részben foglalt rendelkezéséhez szigoruan alkalmazkodjanak, a köztük élő evangélikus egyháztagokon az egész egyházi adót hajtsák be, felét az illető evangélikus egyházak pénztárába annyival inkább küldjék meg, mert az egyezségnek meg nem tartása fegyelmi vétséget képez s fegyelmi uton büntettetik.

e) A bissei és csepeli presbytériumok felelősség terhe mellett utasítatnak, hogy október 1-ső napjáig takaréknagytári lőkéjüket szabályszerű kötvények kiállításával rendezzék, biztosítsák, eljárásuk eredményéről az esperesi hivatalt f. évi október 15-ig értesítsék, a kötvény kiállítását megtagadó adósokon tartozásaikat Esperes ur közbejöttével hajtassák be.

f) A dencsházai presbyterium a maga és az összes hivek nevében is, úgy a kánonszerű egyházlátogatáskor, mint f. évi augusztus 16-án esperes úr előtt ismételt panaszt emelt az iránt, hogy Varga István tanító róm. kath. válású neje, daczára annak, hogy házasságuk kötése előtt megígérte szent vallásunkra térését, e kötelezettségének mind e napig nem tett eleget, sőt azóta leány gyermeke születvén, most már ketten élnek a tanítói lakon róm. kath. hiten, mely körülmény a hivek közt megbontja az együtt érzés és egyetértés szellemét, napról napra fokozza a botránkozást és sajnálatos következményeket szülhet.

Esperes úr bemutatja Varga Istvánné 1903. aug. 22-én kelt levelét, melyben értesíti esperes urat, hogy áttérését folyamatba tette, ennél fogva a közgyűlés az ügyet ez alkalommal a tárgysorozatról leveszi, de az áttérés befejezésének nyilvántartását esperes úr további figyelmébe ajánlja.

*g) Esperes úr jelentésének az a része, mely szerint a V. K. O. miniszter úr a kisszentmártoni iskola államsegélyét ismételt felterjesztések után sem hajlandó újra engedélyezni — már a f. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvében is közhirrre téetvén — szolgál szomorú tudomásul. Tekintettel mégis eddig felterjesztett, de figyelemben nem részesített indokainkra, s arra, hogy a kellemetlen helyzetet előidézett panasz ép abban az időben téetett, midőn az iskolások száma legkevesebb volt: utasittatik a presbyterium, hogy ragadja meg a legelső alkalmat, midőn a tanulók száma ezt megengedhetővé teszi, s a törvényben előirt módon kérelmezze — mihelyt lehetséges leend — a beszüntetett államsegély újra kiutalványozását. Esperes urnak ez ügy állandó nyilvántartása s támogatása figyelmébe ajánltatik.

*h) Esperesi jelentés kapcsán belügyminiszternek Baranyavármegye közönségéhez intézett 71439/VII. számú Budapesten 1902. augusztus hó 13-án kelt rendelete, melyben a vármegye közönségét értesíti arról, hogy a vármegyei árva-ház vezetésének ügyében ez év ápril 14-én tartott bizottsági közgyűlésben 115. szám alatt hozott határozatot Dányi Gábor és társai által beadott felebbezés folytán tárgyalás alá vette s ennek eredményéről a vármegye közönségét értesíteni fogja: szolgál tudomásul. Mégis ez ügyet esperes kísérje figyelemmel s jelentését jövő közgyűlésünk elé terjessze be.

i) A tisztikar megbízatása idejének leteltével nem mulaszthatja el a közgyűlés, hogy az egész tisztikarnak, de különösen az elnökségnek, s kifejezetten Nt. Dányi Gábor esperes úrnak az egyházmegye kormányzatában, — a nehéz, sokszor válságos idő között — kifejtett odaadó, tapintatos, bölcs és pártatlan működéséért e jegyzőkönyv lapjain kifejezést ne adjon.

Az egyházmegyei tisztikar összes tagjaira a szavazás elrendeltetik. Szavazatbontó bizottság tagjaiul Batori István vaiszlói lelkész úr elnöklete alatt, Szivós Károly hiricsi és Sógör Endre sámodi lelkész urak megválasztattak s felhivatnak a kebelbeli egyházak presbytériumai, hogy szavazásaikat a szavazatbontó bizottság elnökéhez f. évi november hó 1-ig küldjék be.

A szavazatbontó bizottság felhatalmaztatik, hogy az esetben, ha valamelyik állásra általános többséget senki nem nyerne, a szűkebb szavazást a legtöbb szavazatot nyert egyének között elrendelje. Előadó jegyző megbizatik azzal, hogy úgy az első, valamint a netán elrendelendő szűkebb szavazáshoz alkalmas szavazó lapokat nyomasson. Az elnökség pedig megbizatik, hogy a választás eredményéhez képest, ha szükségesnek látja, rendkívüli közgyűlést hívjon össze.

10. sz. Az előző jkvi számban foglaltakkal kapcsolatban be-
terjesztett V. Nagy István és társainak 2 világi aljegyzői és egy alügyészi
állás felállítása tárgyában benyújtott indítványuk.

Az ügyrendben megkívánt kellékekkel ellátott indítványt a
közgyűlés tárgyalás alapjául elfogadta, azt napi rendre kitűzte, s
tárgyalásába nyomba belebocsátkozott, melynek eredményeként az
indítványt elfogadta, s kimondotta, hogy 2 világi aljegyzői és egy
alügyészi állás felállítatik, s az általános tisztujtás alkalmával ez
állások is betöltendők lesznek.

**11. sz. Előterjesztetett a következő hátralék-jegyzék:

I.

Konventi jegyzőkönyvből.

1903. jun. 48. sz. (l. 70. és 220. lap) alatt említett rovatos
ívekről vélemény (tárgysorozaton).

II.

Egyházkerületi jegyzőkönyvből.

1902. okt. 136. sz. 1. p. Földvári: adalékok árának besze-
dése (megtörtént).

1902. okt. 137. sz. 4. p. Konfirmációi előkészítés (tárgysoro-
zaton).

1902. okt. 137. sz. 6. p. Ifjusági egyletek szervezése, s a »por-
nografikus« iratok elárusításának eltiltása ügyében s a pálinkás bol-
tok bezárása ügyében vélemény (tárgysorozaton).

1903. máj. 13. sz. A f-baranyai esperes annak idején a kerü-
leti elnökséggel egyetértve tegyen lépést a kis-szent-mártoni tanítói
fizetéskiegészítés kieszközölését illetőleg (esperes úr vegye nyilvántar-
tásba).

1902. okt. 15. sz. Esperesek állítsák össze az államtól »tani-
tói fizetés korpótlék« czimen kiutalt segélyösszegeket (esperesi jelen-
tésben megtörtént).

III.

Egyházmegyei jegyzőkönyvből.

1893. 8. sz. Vaiszlói isk. jellege (még nincs befejezve).

1898. 44. sz. Dr.-Szabolcsi egyházi pincze eladása és beszámolója (még nincs befejezve).

1902. 9. sz. A számvevőség költségvetést készítsen (számszéki jelentés kapcsán tárgysorozaton).

1902. 15. sz. Esperes az utiátalányban részesülő lelkészek névsorát közölje a missiói biz. elnökével (megtörtént).

1902. 21. sz. Baranyavármegyei árvaházi sérelmes ügy (tárgysorozaton).

1902. 30. sz. Kistótfalui és nagyharsányi mindkét tanító ellen az esperes megtorló intézkedéseket tegyen (bíróági tárgysorozaton).

1902. 30. sz. Uj iskolai körfelügyelők hivatali esküt tegyenek a visitacio előtt (megtörtént).

1902. 36. sz. Egyh. megyei tanítóegyesület alapszabályának megerősítése (tanügyi bizottság jelentése kapcsán tárgysorozaton).

1902. 46. sz. Missiói bizottság javaslatai a szórványban élő hivek lelki gondozása s vallástanítása tárgyában s eljárásáról jelentés (tárgysorozaton).

1902. 46. sz. Esperes keresse meg Baranyavármegye alispánját a szórványban levő ref. lelkek összeiratása tárgyában (megtörtént).

1902. 56. sz. Páprádi tanítói díjlevél ügy (tárgysorozaton).

1902. 59. sz. Sósvertikei tanítói kiegészítésének ügye (befejezést nyert).

1902. 61. sz. A besenczei presbyterium törvényszerű újjászervezése (tárgysorozaton).

1902. 62. sz. Besenczei erdőalap kezelése (tárgysorozaton).

**12. sz. Az egyházmegyei missió-bizottság beterjeszti Pécssett, 1903. febr. 26-án és július 24-én felvett kétrendbeli jegyzőkönyvét, melyek szerint a bizottság mindenekelőtt szükségesnek látta az 1902. évi egyh. megyei közgyűlés jkvi 46-ik számú határozata értelmében, szem előtt tartásával a közgyűlés 1891. és 1892. évi ide vonatkozó határozatainak, a nagyobb és kisebb góczpontok természetes határait

és lélekszámát megállapítani. Hogy ezt eszközölhessék, a bizottság tagjai összeállították az egyes missiói körökhöz tartozó községek és puszták pontos névjegyzékét körjegyzőségenként csoportosítva. E munkát alapján alispán úr rendeletére a körjegyzőségek elkészítették a szórványokban élő ref. hivek neveit és családtagjaik számát feltüntető kimutatásokat. A beérkezett kimutatások alapján a missiói bizottság az egyes köröket következőképen állapította meg:

I. Pécsi missiói központ,

mely három alkörre oszlik, nevezetesen: 1. Pécs, 2. Szabolcs és 3. Sásd alkörökre.

1. A Pécshez tartozó: Pellérd, Patacs, Pázdány, Bakonya, Boda, Cserkút, Kővágó-Szöllős, Gadány, Árpád, Nagy-Kozár, Püspök-Bogád, Mislény, Kis-Kozár, Berkesd, Hird, Magyar-Ürögh, Német-Ürögh községekben összesen 12, tizenkétéven alóli gyermekről ad számot a kimutatás.

2. Szabolcs községben van 13 gyermek, így azt magát egyik alkörnek véleményezi a bizottság.

3. A sásdi alkörhöz tartozó: Sásd, Varga, Pölöske, M.-Szék, M.-Hertelend, N.-Szék, Barátúr, Liget, Komló, Meződ, Kapos-Szekcső, Csikós-Töttös, Mocsolád, Jenő, Tormás, F.-Mindszent, Godisa, Vázsnok, Oroszló, Hörnyék, Keszű, Magyar-Sórós községekben 10, tizenkétéven alóli gyermekről számol a kimutatás. Ezek többnyire a vasut mellett lakó, könnyen megközelíthető helyeken élő pályáőrök gyermekei.

2. *Mindszent-Bogád*: hová a hozzá tartozó társegyházakon kívül Tésényt, Ózdot, Tengerint véli csatolandónak a bizottság. E községek 6 tizenkétéven alóli gyermekkel alkotnák a pécsi missiói központ egyik körét.

3. *Garé*-hoz: Baksa, Görcsöny, Babarcz, Szöllős, Bodony, Bosta, Regenye, Szilvás, Szőke, Ócsárd, Kis-Dér községek csatolását véleményezi a bizottság. E községekben levő 8 gyermek vallástanításával az uti átalányban részesülő garéi lelkész bízandó meg.

4. *Túrony* Szalánta, Németi, Pogány községekkel alkotna egy kört, hol Pogányt kivéve 4 gyermek van, kik hittan tanulása végett koronként Túronyba rendelhetők.

II. Nagyvátyi missiói központ,

ide tartoznak: 1. Nagyváty, 2. Rónádfa, 3. Rózsafa vagy Katádfa, 4. Magyar-Mecske.

1. *Nagyvátyi kör*: Szt.-Lőrincz és pusztái, Csonkamindszent, Helesfa, Dinnyeberki, Cserdi, Bükkösd, Megyefa, Horvát-Hertelend, Ibafa községekkel, melyekben 38 gyermek van.

2. *Rónádfai kör*, melyhez tartozó Csobokán, Sumonyban, Lajosházán 15 gyermek van, kik a csobokai pusztán levő iskolában oktathatók a vallástudományra. Gusztáv-műve pusztán 6 gyermek van, kik közül 4 iskolaköteles, ide tartoznak még: Kis- és Nagy-Bicsérd, Gerde, Szent-Király összesen 2 gyermekkel. Hogy Kisasszonyfa és Kistelek Rónádfához vagy Mecskéhez csatolassék-e, e felett az egyh. megyei közgyűlés határozzon

3. *Katádfai* vagy *Rózsafai kör*; hogy melyik a kettő közül? az egyházmegye hivatása eldönteni.

E missiói körhöz: Szent-Dienes és pusztái, Bánfa és Galambos-puszta tartoznak 15 gyermekkel.

III. Nagyharsányi missiói központ,

mely négy alkörre oszlik, u. m.: 1. Nagy-Harsány, 2. Nagyfalú, 3. Belvárd és 4. Magyarpeterdi alkörökre.

1. *A nagyharsányi körhöz* tartozik Magyar-Bóly és két pusztája, u. m.: Magyar-Bóly, Idahof, Villány, Ivándárda és pusztája Főherczeglak, Hegy-Szt.-Márton, Sároka, Lipovicza, valamint a Magyar-Bólyon és Ivándárdán lakó ref. vallású hívek lelki gondozása. Az előbb nevezett helyeken van 10 tizenkét éven alóli gyermek.

2. *Nagyfalui körhöz* tartoznak: Bolmány mint góczpont. Kácsfalú, Ilocska 15 gyermekkel. Bár a kimutatásban Petárda 14, Kásád 17 lélekkel szerepel, mégis az jegyeztetett meg, hogy ott nincsenek ref. vallásúak, a mi nem valószínű; azoknak figyelemben tartására az illető felhivatik.

3. *Belvárdi kör*, melyhez tartozik Borjád, Német-Bóly, Püspök-Márok, Kéménd, Gyula 20 tizenkét éven alóli gyermekkel.

4. *Magyarpeterdi kör.* Szemely, Kassa, Ivánbattyán-pusztá, Német-Palkonya, Egerágh 19 tizenkét éven alóli gyermekkel.

1. A körök megállapítása után első teendőnek véli a bizottság a tanköteles korban levő gyermekek létszámának pontos megállapítását. E végre megküldi minden kör elnöke a hozzá tartozó körök lelkészeinek az őket illető szórványokban levő tankötelesek kimutatását, oly célból, hogy a lelkészek kérjenek felvilágosítást az illető körjegyzőktől arra nézve, hogy a kimutatott gyermekek részesülnek-e iskolai oktatásban.

2. A második teendő, hogy a lelkész keresse fel azon helyeket, hol több iskolás növendék van s találjon módot a gyermekekkel érintkezésre, adja kezébe minden gyermeknek a »Református Kis Kátét«, szerezzenek összeköttetést a szülőkkel, a hol lehet a tanítóval, hogy a gyermekek valóban tanuljanak a könyvből. Hogy megnyit tanuljanak, az a lelkész belátásától függ, — a kezdet nehézségeivel küzdve, az első években csak a legfontosabbak tanítandók.

3. A 2, 3, 4, 5, 8, 9, 18, 22, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 33, 35, 40, 49, 50, 53, 54, 56, 58, 61, 62, 63, 66 és 67-ik kérdések, melyekre a 12 évet be nem töltött gyermekek tanítandók, a 85, 87 és utánna következő kérdések azok, melyekre a konfirmándusok megtanítandók, nagy súlyt helyezvén a tizparancs, úri ima és apostoli hitformára.

4. A tanítás ott, hol ötnél több gyermek nem vonható tanítás alá, kéthetenként történjék, de havonként egyszer okvetetlenül jelenjék meg a lelkész s azon alkalommal tartson magyarázatot, jelölje ki a megtanulandó kérdéseket s kérdezze ki a megtanultakat.

5. A lelkész minden gyermek kezébe adjon Kis Kátét, szükség esetén a szegényeknek a missiói pénztár terhére is lehet adni könyvet.

6. Működése eredményéről minden lelkész április 15-ig tegyen jelentést a missiói biz. elnökéhez.

7. Hogy egyes helyeken mikor tartson Isteni tiszteletet, azt a körülmények helyes ismerete fogja megmondani.

8. A szórványokban élő hivek megadóztatására egy néhány

évig gondolni sem lehet, azonban a közalaphoz hozzájárulásra a szórványban élők az illető lelkészek által felhivandók.

Az egyházmegyei közgyűlés a missió bizottság jelentését tudomásul veszi, az abban foglalt javaslatokat elfogadja, azonban nem zárkózik el a közgyűlés az elől, hogy ha a javaslatba hozott beosztás a gyakorlatba nem válik be, azon később módosíthatson. Kissasszonyfát és Kisteleket Magyarmecskéhez csatolja, a nagyvátyi missiói kör 3-ik alkörül Katádfát jelöli ki, végül a missiói bizottság jelentésének az egyházkerülethez felterjesztését elrendeli.

**13. sz. A pécsi ev. ref. egyház lelkészi állására 1903. január 6-án Nyári Pál kovácshidai s. lelkész, a mindszentbogádi egyházba 1903. febr. 22-én Szabó Gyula besenczei lelkész, a szerdahelyi egyházba 1903. febr. 8-án Sebestyén Pál dráva-szabolcsi lelkész, majd ennek lemondása folytán 1903. június 14-én Borsos István tolna-némedi lelkész, a csarnotai egyházba 1903. febr. 22-én Szabó Sándor alsó-alapi helyettes lelkész, a rónádfai egyházba 1903. febr. 1-én Szabó Sándor alsó-alapi helyettes lelkész, ki azonban az utóbbi állásáról lemondott, a haraszti egyházba 1903. július 5-én Sebestyén Pál dráva-szabolcsi lelkész, a csepeli ev. ref. egyházba 1903. aug. 9-én Szöllősy Antal szent-erzsébeti lelkész választatott, illetve választattak meg.

Az egyházi törvények ide vonatkozó rendelkezéseinek pontos megtartásával megejtett lelkész-választások tudomásul vétetnek, s miután ellenök az egyházi törvények 23-ik §-ában meghatározott időn belől senki által kifogás nem emeltetett, jóváhagyatnak s nevezett lelkészek állomásaikon megerősítetnek.

**14. sz. A dráva-palkonyai tanítói állomásra 1902. július 20-án Szilágyi Árpád balaton-kövesdi okleveles rendes; a zalátai tanítói állomáson 1902. július 27-én Szigeti Károly csepeli okl. rendes; a vejtői tanítói állomásra 1902. aug. 2-án Gócz Elek kovásznai okl. rendes; a sósvertikei tanítói állomásra 1902. aug. 10-én Barla Szabó Mária okl. tanítónő; a nagyvátyi tanítói állomásra 1902. aug. 10-én Farkas Zsigmond nagyszekeresi okl. rendes; a kovácshidai tanítói állomásra 1902. aug. 17-én Csiskó Mária okl. óvónő; a nagycsányi előkönyörgő tanítói állomásra 1902. aug. 25-én Biró János gordisai okl. községi tanító; a turonyi tanítói állomásra 1902. okt.

5-én Tóth János rédei okl. rendes; a marócsai előkönyörgő tanítói állomásra 1893. jul. 12-én Mészáros Sándor hiricsi okl. rendes; a siklósi orgonista főtanítói állomásra 1903. jun. 1-én Toók Gyula tarczali okl. rendes; a csepeli tanító állomásra 1903. aug. 3-án Bosznai Endre ottani ideiglenes tanító választatott meg.

A csatolt okmányok által igazolt drávapalkonyai, zalátai, vejtlí, sósvertikei, nagyvátyi, kovácshidai, nagycsányi, turonyi, marócsai, siklósi és csepeli tanító-választások tudomásul vétetnek és nevezett tanítók állomásaikon ezennel megerősítettnek. Csiskó Mária Kovácshidára választott tanítónő, noha csak óvónői oklevéllel bír, mivel azonban a vall. és közokt. miniszter őt államilag megerősítette, s az állami kiegészítést is részére engedélyezte, állomásán megerősítendő volt.

15. sz. Az 1902. évi egyh. m. kgy. jkvi 30. sz. a. esperes úr megbízatott, hogy az iskola-körfelügyelői állásokra megválasztott Vitányi Bertalan, Csúthi László, Biczó Lajos körfelügyelőköt az esperesi egyház látogatás alkalmával a hivatali esküt vegye ki. A felmutatott 3 drb jkv. szerint nevezett körfelügyelők a hivatali esküt esperes úr kezébe letették.

Tudomásul szolgál.

16. sz. Szilágyi Árpád dráva-palkonyai tanító

hivatkozással az e. törv. 427. §-ára, a hivatali esküt a közgyűlés színe előtt letette. Gócz Elek vejtlí tanító eskütételre nem jelenván meg, utasittatik, hogy a jövő évi közgyűlésen jelenjen meg.

*17. sz. Az egyházmegyei közalap bizottság betérjeszti Nagy-Harsányban 1903. évi márczius 4-én felvett jegyzőkönyvét, mely szerint:

I.

Az 1902. évi járandóság . . . 3251 K. 41 fill.

Ebből befizettetett . . . 2684 » 61 »

Hátralék . . . 566 K. 80 fill.

A befizetett összegből a földhitelintézethez 3 drb. elismervény szerint

Beküldetett . . . 2658 K. 65 fill.

Töröltetett . . . 1 » 60 »

Póstköltség . . . 3 » 36 »

Kezelési költség . . . 21 » — »

Összesen . . . 2684 K. 61 fill.

II.

Egyházmegyei járulékul az 1903-ik évre megállapított

pittatott	2560 K. — fillér
Töketermészetű adomány	2 » 92 »

Összesen . . . 2562 K. 92 fillér

Az évi járulék a múlt évinél kevesebb . . . . . 6 K. 90 fillérrel

Töketermészetű adomány kevesebb . . . . . — » 24 »

Indokolt előterjesztés folytán Dráva-Palkonya 1 kor., Mindszent-Bogád 40 fill., Sámod 20 fill., összesen 1 korona 60 fillér a kezelési szabályok értelmében töröltetett.

III.

Közalapbizottsági működésük ideje ismét letelvén, megbízásukat az egyh. megyei közgyűlés rendelkezésére bocsájtják.

1) Iványos Soma közalap kezelő ur 1902. évi számadását a közalap-bizottság jelentése alapján a közgyűlés elfogadja és helybenhagyja.

2) Dráwapalkonya 1 kor., Mindszent-Bogád 40 fill., Sámod 20 fill hátralékának indokolt törlése tudomásul vétetik.

3) Az egyházmegyei tisztikar ez évben megejtendő választatására tekintettel, a jelenlegi közalap-bizottság tisztének teljesítésére, még egy évre felkéretik és megbízatik.

*18. sz. Az e. megyei gyámintézeti ellenőrző bizottság betervezi Sellyén kelet nélkül felvett jegyzőkönyvét, mely szerint

Megvizsgáltatott Bosznai Sándor gyámintézeti pénzkezelő úrnak 1902. évi számadása:

I. Bevétel

1901. évről átjött hátralék	1583.31 K.
Folyó évi kivetett járulék	3597.26 »
5% késedelmi kamat	42.31 »

Összesen . . . 5222.88 K.

II. Kiadás

Földhitelintézethez felküldetett	3444.80 K.
Az 1901-iki hátralékból V. Molnár István járuléka töröltetett	85.— »
Pénzkezelő múlt évi követelése	— .06 »

Összesen . . . 3529.86 K.

III. Marad . . . . . 1693.02 K.

Tényleges hátralékban van . . . . 1693.02 »

Megjegyeztetik, hogy V. Molnár István 85 kor. járuléka azért töröltetett a hátralékból, mert innen áttételezt a tolnai egyh. megye számadási ivébe.

E jelentés alapján Bosznai Sándor pénzkezelő urnak a felmentvény az 1902. évi számadás terhe alól, a szokásos óvás fentartásával megadatik.

**19. sz. Olvastatott az e. m. számvevőszék következő jelentése :

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés ! Az egyházmegyei számvevőszék a hatáskörébe utalt ügyekről a következő tiszteletteljes jelentését terjeszti elő :

1. Az egyházmegye hatósága alatt álló pénztárak 1902. évi állapotának megvizsgálásáról :

A) Lelkészi gyámpénztár.

Bevétel : 7042 kor. 51 fill.

Kiadás : 4603 » 02 »

Maradvány : 2439 » 49 » melyhez adjuk az 1901. évi

áthozatot : 98,198 » 88 » és a kamat-

hátralékot : 810 » 53 » lesz az

Összeg : 101,448 » 90 » mely az előző évhez képest

2184 kor. 11 fillér gyarapodást mutat. Ezen pénztár állaga következőleg van elhelyezve :

1. Beléptidij kötvényeken : 41 kor. 19 fill.

2. %-kötvényen : 23 » 50 »

3. Kölesön kötvényeken : 96,360 » 91 »

4. Pécsi takarékpénztárban : 3705 » 26 »

5. Készpénz : 507 » 51 »

6. Hátralékokban : 810 » 53 »

Összesen : 101,448 » 90 »

B) Tanitói gyámpénztár.

Bevétel : 609 kor 98 fill.

Kiadás : 392 » 90 »

Maradvány : 217 » 08 » melyhez adjuk az 1901. évi

áthozatot : 10,290 » 06 » és a kamat-hátralékok

összegét : 84 » 02 » lesz az

Összeg : 10,600 » 16 » mely az előző évhez viszonyítva,

215 kor. 07 fill. szaporodást mutat. E pénztár értékei következőleg vannak elhelyezve.

1. Kötvényeken :	9844 kor. — fill.
2. Postatakarékban :	535 » 43 »
3. Készpénzben :	136 » 71 »
4. Hátralékokban :	84 » 02 »
Összesen :	10,600 » 16 »

C) *Közpénztárnok kezelése alatt levő alapok.*

I. K ö z p é n z t á r.

Bevétel :	14,429 kor. 72 fillér.
Kiadás :	4,065 » 47 »
Maradvány :	10,364 » 25 » hozzáadva a járulék-
hátralékot :	1,067 » 88 » és a jegyzőkönyvek ára
hátralékát :	146 » 36 » lesz az

Összeg : 11,578 » 49 » mely az előző évhez hasonlítva, 157 kor. 28 fill. szaporodást mutat. — A hátralékok a múlt évhez képest 719 kor. fogyást mutatnak. Ezen pénztár értékei el vannak helyezve :

1. Kötvényeken :	8960 kor. — fill.
2. Hátralékok járulékbán :	1558 » 21 »
3. Jegyzőkönyv ára hátralékbán :	350 » 61 »
4. Készpénzben :	709 » 63 »
Összesen :	11,578 » 49 »

II. T a r t a l é k a l a p.

Mult évi áthozatal :	1930 kor. — fill.
1902. évi áttétel és kamat :	277 » 92 »

Összesen : 2207 » 92 » Ezen összeg el van helyezve a siklósi segély-egylet betétkönyvén.

III. P á p r á d i l e l k é s z a l a p.

Bevétel :	2561 kor. 91 fillér.
Kiadás :	367 » 54 »
Maradvány :	2194 » 37 » melyhez adjuk az 1901. évi
áthozatot :	45,640 » 94 » és a haszonbér- és kamat-
hátralékot :	1236 » — » lesz az

Összeg : 49,071 » 31 » A szaporodás 2526 kor. 57 fill. Ezen pénztár értékei következőleg vannak elhelyezve :

1. Kötvényen :	45,572	kor.	80	fill.
2. Takarékpénztár :	1,708	»	34	»
3. Készpénzben :	554	»	17	»
4. Hátralékokban :	1236	»	—	»
Összesen :	49,071	»	31	»

IV. M i s s i ó i a l a p.

Múltévi áthozatal: 342 kor. 08 fill.

1902. évi kamat: 13 » 70 »

Összesen: 355 » 78 » elhelyezve a siklői takarékpénztárban.

V. Letétben őriztetnek a következő egyházak lelkészi, illetve tanítói alapjairól kiállított adóslevelek, illetve takarékpénztári könyvek: Aderjás 200 kor., Becefa 298 kor. 40 fill., Besencze 3000 korona, Botyka 60 korona, Csepel 1600 korona, Kisszentmárton 121 korona 80 fill., Markóc 300 kor., Marócsa 224 kor., Rónádfa 647 kor. 46 fill., Sámod 634 kor.

Fejes Sándor lelkészi gyám — Losonczy Ferencz tanítói gyám és Iványos Soma közpénztárnok uraknak a számadás terhe alól a felmentés megadandó.

2. Esperes Urnak az 1903-ik évben egyházlátogatás alkalmával különböző czimeken gyűjtött összegekről áttett számadása megvizsgálatván minden tételében okmányokkal igazolva helyesnek találtatott. Tudomásul veendő.

3. Az 1902-ik évi gondnoki számadások az illető presbyteriumok által megvizsgálatván, felülvizsgálat végett a számvevőszékhez benyújtattak, helybenhagyandónak javasoljuk minden egyházban, kivéve: Besencze, Csarnóta, Kemse, Zaláta egyházakat, melyeknek számadásai még függőben vannak. Kis-Harsány hol a volt gondnok 10 koronát visszafizetett szintén helybenhagyandó. Csepeli gondnok Káta Samut 22 kor. 32 fillérben a presbyterium elmarasztalta, számszék szintén elmarasztalni javasolja.

4. Takarékné magtára 28 egyházközségnek van, ezek számadásai az 1902-ik évről felülvizsgálat végett beküldettek, kivétel nélkül helybenhagyandónak javasoljuk.

5. Különböző természetű és rendeltetésű alap 28 egyházközségben van, ezek számadásai az 1902. évről felülvizsgálatván, helybenhagyandónak javasoljuk.

6. Az 1904. évre szóló rendes költségelőirányzatát minden egyház — Zaláta kivételével — beterjesztette, melyek megvizsgálatván helybenhagyandónak véleményezzük.

7. Építkezés miatt rendkívüli költségelőirányzatot nyújtott be: Beczefa, Czinderibogád, Csepel, Iványi, Lúzsok, Ujmindszent, ezek megvizsgálatván helyeseknek találtattak és számszéki elnök által megerősítettek. Tudomásul veendő.

8. A költségvetési és számadási minta ára az egyházlátogatás alkalmával ivenkint 4 fillérjével szedessék be. Erre Esperes ur felkérendő.

9. Az egyházmegyei költségelőirányzat, mely a múlt évben 1 évre meghosszabbított, javasoljuk, hogy egy évre ismét meghosszabbíttassék, mégis azon megjegyzéssel, hogy közgyűlések alkalmával a napidíj csak a lelkészi és tanítói jellegű hivatalnokoknak fizetessék, továbbá az egyházkerületi képviselő díjazása 100 koronára emeltessék a rendes, 60 koronára a rendkívüli gyűlések alkalmára. Siklós 1903 augusztus 26. A Nt. egyhm. gyűlés alázatos szolgálai az egyhm. számvevőszék nevében

Sógor Endre

számszéki jzö.

Nagy Imre

számszéki elnök.

Ezen előterjesztés alapján közgyűlés a következő határozatokat hozza :

1. Fejes Sándor lelkészi gyám, Losonczy Ferencz tanítói gyám és Iványos Soma közpénztárnok uraknak a felmentést a számadás terhe alól a szokott óvás fenntartásával megadja.

2. Esperes urnak az 1903. évi egyházlátogatás alkalmával különböző czimeken szedett összegről megvizsgált és helyes számadását tudomásul veszi.

3. Az 1902. évi gondnoki számadásokat Besencze, Csarnota, Kemse és Zaláta kivételével — helybe hagyja, a kisharsányi gondnok ez évben 10 koronát visszafizetvén, szintén helybehagyja. Káta Samu csepeli gondnokot az 1902. évi számadás kapcsán 22 kor. 32 fillérben elmarasztalja és kötelezi az 1903. évi gondnoknak leendő átadására.

4. Az egyházak 1902. évre szóló magtári számadásait minden egyházban helybehagyja.

5. A különböző alapokról vezetett 1902. évi számadásokat minden egyházban helybehagyja.

6. Az 1904. évre szóló rendes költségelőirányzatot — Zaláta kivételével — helybehagyja.

7. Becze, Czinderibogád, Csepel, Iványi, Luzsok, Ujmind-szent rendkívüli költség előirányzatának a számvevőszék által történt helybehagyását tudomásul veszi és megerősíti.

8. A költségvetési és számadási minta árának minden egyházban az egyházlátogatás alkalmával leendő beszédésére és a közpénztárba beszolgáltatására esperes úr felkérlik.

9. Az egyházmegyei általános költségvetés hatálya az 1904. évre kiterjesztetik, azon megjegyzéssel, hogy a közgyűlések alkalmával

napidíj csak a lelkészi és tanítói jellegű hivatalnokoknak fizettetik, továbbá a kerületi képviselő díjazását a rendes gyűlés alkalmakor 100 koronában, a rendkívüli gyűlés alkalmára 60 koronában állapítja meg.

★*20. SZ. Olvastatott a tanügyi bizottság következő jelentése: Tanügyi bizottság jelentése a kebelbeli népiskolák állapotáról az 1902/903.

tanévben:

I. Egyházak száma: 74.

Gyülekezeti lélekszám: 29405.

Tankötelesek:

6—12 évig . . . . 2569 (fiú: 1247, leány: 1322).

13—15 évig . . . . 1080 (fiú: 523, leány: 557).

Főösszeg . 3649 (fiú: 1770, leány: 1879).

E szerint a 6—12 évesek teszik a népesség 8·74%-át.

A 13—15 évesek pedig . . . . . 3·67%-át.

a) A mindennapi iskolába jár fiú 1232,
leány . . . . . 1311.

Összesen . . . . . 2543.

Iskolába nem járt . . . . . fiú: 15, leány: 11 = 26.

E szerint iskolába járt a 6—12 évesek 98·99%-a.

Nem járt 1·01%-a.

Az iskolába járók és nem járók főösszege: . . . . . 2569.

A tényleg iskolába járó 6—12 évesek közül polg. községi, illetve állami iskolába járt fiú: 255, leány: 238 = 493; felsőbb iskolába fiú: 6, leány: 3 = 9.

b) Vasárnapi, illetve ismétlő iskolába járt, fiú: 510,
leány: . . . . 548.

Összesen: . . . . . 1058.

Iskolába nem járt fiú: 13, leány: 9 = ... 22.

E szerint iskolába járt a 13—15 évesek 97·96%-a.

Nem járt 2·04%-a.

Az iskolába járók és nem járók főösszege . . . . . 1080.

A tényleg iskolába járó 13—15 évesek közül polg. községi, illetve állami iskolába járt fiú: 74, leány: 88 = 162; alsófokú ipariskolába járt fiú 18; felsőbb vagy középiskolába járt fiú: 6, leány: 13, (utóbbiak közül az apáczák intézetébe járt: 3 leány) = 19.

c) Félnapos mulasztás volt . . . . . 39637.

Ezek közül megintetett . . . . . 3576.

bírságoltatott . . . . . 397.

felmentetett . . . . . 35664.

II. Iskolák száma (Tótkeresztúrt nem számítva) . . .	77.
Ezek közül ref. felekezeti	65,
községi	11,
állami	1.
Tanító van: még pedig rendes, képesített ref. felekezeti	40,
ref. felekezeti, rendes tanítónő, elemi népiskolai oklevéllel . .	3,
ref. felekezeti, ideiglenes tanító, oklevéllel	2,
ref. felekezeti, ideiglenes tanító oklevél nélkül	4,
ref. felekezeti, segédtanító, oklevéllel	1,
ref. felekezeti, segédtanító oklevél nélkül	2,
okl. ovónő, ref. felekezeti segédtanítónő, e. népisk. okl. nélkül	1,
ref. lelkésztanító, okleveles	4,
ref. lelkésztanító, oklevél nélkül	5,
ref. helyettes lelkész, oklevél nélkül	1,
községi tanító	9,
községi tanítónő	1,
a pécsi <i>községi</i> iskolákban hitoktató-lelkész	1,
állami tanító	1.

összesen: 75.

Marócsáról ifj. Aracs János, egy. ker. bírósági jogerős ítélet által elmozdított. A besenczei lelkésztanítói állás betöltetlen. (A tótkeresztúri ref. tanítói állás ideiglenesen felfüggesztetett, a növendékek a helybeli r. kath. iskolába járnak.)

III. Egy tanító vezetése alatt 80 növendéken felül (mindennapi) sehol sincs. (Ismétlősökkel együtt: Drávafokon és Sellyén.)

IV. A tantárgyakat illetőleg:

a) Minden tantárgy taníttatik: Siklós (2), Gyűd, Maty, Old, Kistótfalu, Magyarpeterd, Haraszti, Beremend, Viszló, Szava, Csehi, Csepel, Kovácsbida, Drávaszabolcs, Túrony, Szerdahely, Garé, Raád, Terehegy, Márfa, Harkány, Drávapalkonya, Kiscsány, Páprád, Czinderi Bogád, Magyarmecske, Rónádfa, Okorág, Markócz, Bogdása, Drávafok, Sósvertike, Sellye, Szaporcza, Piski, Kórós, Aderjás, Hidvég, Nagycsány, Lúzsok, Piskó, Zaláta, Vejti, Botyka, Nagyváty, Nagypeterd, Dencsháza, Kispeterd, Szentersébet, Katádfa, Rózsafa, Beczefa-Zsibót = 53.

b) Nem taníttatik: Belvárd, Bisse, Ipacsfa, Csarnota, Tésenfa, Sámod, Kemse, Kisszentmárton, Czún = 9.

c) A tanítás járvány miatt szünetelt: Hirics = 1.

d) Tanítóhiány miatt: Besencze, Marócsa = 2.

e) Szorgalomidő mindenütt 10 hónap (csak Túronyban volt 7½ hónap, mivel a tanító 1902. nov. közepén foglalta el állását).

V. Tanítás eredménye:

a) Jeles: Beremend, Siklós (I.—II.), Viszló, Szava, Magyar-Mecske, Rónádfa, Markócz, Drávafok, Sellye, Szaporcza, Hidvég, Lúzsok, Piskó, Zaláta, Botyka, Nagyváty = 16, mint a múlt évben.

b) Jó: Siklós (III.—VI.), Old, Kistótfalú, Magyarpeterd, Haraszti, Gyüd, Csehi, Csepel, Kovácshida, Drávaszabolcs, Túrony, Szerdahely, Garé, Kiscsány, Páprád, Bogdása, Sósvertike, Tésenfa, Piski, Kórós, Nagycsány, Vejti, Kisszentmárton, Nagypeterd, Dencsháza, Kispeterd, Szentersébet = 27, szaporodás: 3.

c) Kielégítő: Maty, Belvárd, Bisse, Raád, Terehegy, Márfa, Harkány, Ipacsfa, Dráwapalkonya, Czinderibogád, Okorág, Aderjás, Sámod, Kemse, Czún, Katádfa, Rózsafa, Beczefa-Zsibót = 18, fogyás: 3.

Csarnota, mivel a lelkésztanító f. évi ápr. 27-én foglalta el állását, Hirics, mivel járvány miatt az iskola hatóságilag bezárattott, Besencze, Marócsa tanítóhiány miatt osztályozható nem volt.

VI. Községi és állami iskolákban a vallás tárgyait illetőleg:

Jeles: Nagyharsány (2), Kisharsány, Nagytótfalú, Oszró, Iványi, Kémes és Vaiszló = 8.

Jó: Nagyfalú, Gordisa, Kákics = 3.

Kielégítő: Pécs = 1.

(A tótkeresztúri r. kath. iskolába járó ref. növendékek a vallás tárgyaiból nem vizsgáltattak meg.)

VII. Tanítói fizetés 600 k.-ra felmegy 57 helyen, nem megy fel 8 helyen.

VIII. Tanterem a törvény kívánalmainak teljesen megfelel: Beremend, Siklós (2), Old, Kistótfalú, Magyarpeterd, Maty, Belvárd, Viszló, Szaporcza, Tésenfa, Piski, Nagycsány, Lúzsok, Kemse, Vejti, Hirics, Kisszentmárton, Czún, Kiscsány, Páprád, M.-Mecske, Okorág, Markócz, Bogdása, Drávafok, Sellye, Dencsháza, Katádfa, Rózsafa, Beczefa-Zsibót = 31. Fogyás: 3.

Részben megfelel: Kovácshida, Drávaszabolcs, Szerdahely, Dráwapalkonya, Szava, Garé, Harkány, Ipacsfa, Csarnota, Csehi, Csepel, Nagyváty, Nagypeterd, Botyka, Kispeterd = 15.

Épen nem felel meg: Terehegy, Raád, Márfa, Túrony, Czinderi-Bogád, Rónádfa, Sósvertike, Besencze, Marócsa, Kórós, Aderjás, Sámod, Hidvég, Piskó, Zaláta, Szentersébet, Bisse, Haraszti, Gyüd = 19.

IX. Egészben felszerelt iskola nincs.

Részben felszerelt: Beremend, Siklós (2), Old, Kistótfalu, Magyarpeterd, Haraszti, Gyüd, Maty, Belvárd, Csehi, Dráwapalkonya, Harkány, Viszló, Raád, Kovácshida, Ipacsfa, Drávaszabolcs, Terehegy, Garé, Márfa, Szerdahely, Szava, Csarnota, Turony, Csepel, Kiscsány, Páprád, M.-Mecske, Rónádfa, Czinderi-Bogád, Okorág, Marócsa, Markócz, Bogdása, Drávafok, Sósvertike, Sellye, Szaporcza, Hidvég, Lúzsok, Piskó, Zaláta, Tésenfa, Piski, Kórós, Nagycsány, Vejti, Hirics,

Kisszentmárton, Aderjás, Sámod, Kemse, Czún, Botyka, Nagyváty, Nagypeterd, Dencsháza, Kispeterd, Szent-erzsébet, Katádfa, Rózsa, Becze, Zsibót = 63.

Besenczén csak egy fekete tábla. Bissén nagyon hiányos a felszerelés = 2.

X. Az iskola bútorzata Szaporca, Vejt, Okorág, Páprád és Sellye kivételével a törvénykiválmainak sehol sem felel meg = 5.

XI. Iskolai célokra szolgáló vagyon értéke: . . . 389.511 kor. 02 fill.

XII. Az iskolák évi jövedelme . . . . . 69.298 kor. 49 fill.

XIII. Az iskolák évi kiadása . . . . . 68.864 kor. 49 fill.

XIV. A létező hiányokon Garé, Csarnota, Rónádfa, Besencze, Szent-erzsébet, Tótkeresztúr kivételével minden egyház segíthet = 6.

XV. Szegény gyermekeket könyvvel és ruhával segélyez: Siklós, Beremend, Sellye, Piskó, Szaporca = 5. Fogyás: 1.

XVI. Tanrendet illetőleg:

VI. osztályuk: Siklós, Maty, Old, Kistótfalu, Magyarpeterd, Beremend, Belvárd, Gyüd, Viszló, Szava, Csehi, Csepel, Kovácsida, Drávaszabolcs, Szerdahely, Drávpalkonya, Garé, Raád, Terehegy, Harkány, Csarnota, Kiscsány, Páprád, Czinderi-Bogád, M.-Mecske, Rónádfa, Okorág, Markócz, Bogdása, Drávafok, Sósvertike, Sellye, Szaporca, Tésenfa, Piski, Hidvég, Nagycsány, Lúzsok, Piskó, Zaláta, Vejt, Hirics, Czún, Botyka, Nagyváty, Nagypeterd, Dencsháza, Kispeterd, Szent-erzsébet, Katádfa, Rózsa, Becze, Zsibót = 52. Szaporodás: 3.

V. osztályuk: Haraszti, Túrony, Ipacsfa Márfa, Kórós, Sámod, Kemse, Kisszentmárton = 8. Fogyás: 2.

IV. osztályuk: Bisse, Aderjás = 2. Fogyás 2.

XVII. Egyh. ker. tanterv mindenütt életbe van léptetve.

XVIII. Nem képesített tanítók név és állomás szerint: Stein József, Haraszti; Börzöli Gyula, Magyarpeterd; Hankovszky János, Siklós (I—II.); Jónás Dániel, Bisse; Laczkovich László, Harkány; Laczkovich Miklós, Kórós; okl. óvónő, el. isk. oklevél nélkül: Csiskó Mária, Kovácsida; — Rendes lelkész: Bóna Sándor, Márfa; Szűcs László, Hidvég; Mészáros István, Aderjás; Molnár István, Kisszentmárton; Szöllősy Antal, Szent-erzsébet. — Helyettes lelkész: Bocsor Béla, Rónádfa = 13.

XIX. Tanítói fizetésből tetemes hátralék nem jelentetett. (összes hátralék tandíjból: 260 kor. Minden egyéb czimen: 570 kor.).

XX. Tanszerekre legalább 8 koronát adtak: Siklós, Kistótfalu, Maty, Old, Haraszti, Beremend, Szava, Viszló, Raád, Kovácsida, Ipacsfa, Harkány, Túrony, Csarnota, Garé, Markócz, Bogdása, Sellye, Kiscsány, Vejt, Sámod, Lúzsok, Botyka, Nagyváty, Nagypeterd, Dencsháza, Kispeterd, Szent-erzsébet, Katádfa, Rózsa, Becze, Zsibót = 31. Szaporodás: 3.

XXI. Tanügyi kiadásokból egy lélekre jut: 2 kor. 34 fill. Tavalyinál 26 fillérrel több.

XVII. Az ötödéves korpótléket: Belvárd, Beremend, Kistótfalu, Maty, Szava, Viszló, Raád, Ipacsfa, Terehegy, Túrony, Drávaszabolcs, Kiscsány, Czinderi-Bogád, Magyarbecseke, Okorág, Bogdása, Markócz, Drávafok, Sellye, Szaporcza, Técsfa, Piski, Sámód, Lúzsok, Zaláta, Piskó, Kemse, Nagycsány, Hirics, Dencsháza, Katádfa, Nagypeterd, Botyka, Kispeterd, Beczeffa-Zsibót mindannyian az államtól kapják = 35. Fogyás: 2.

1. Olvastatott a siklósi ev. ref. egyház presbyteriumának a Nagytiszt. Esperes Úrhoz, innen véleményes jelentés tétel végett a t. ü. bizottsághoz áttett, 1903. febr. 18-án felvett jkvének 5. pontja, melyben azt kérelmezik, hogy mivel a siklósi kántor-tanító fizetése magában véve is (készpénz: 1400 k., fa ára: 80 k., tandíj: 50 k., stóla: 50—70 k.) megközelíti az 1600 koronát; az ipar- és gazdasági iskolai 2—2 órával pedig megközelíti a 2000 koronát: ne köteleztessék az 50 korona (helyesbítve 100) évötödös korpótlék fizetésére — mint ez Rákospalotán is történik, — mert ennek öt, esetleg a másodtanítóéval együttliz esetbeni fizetésére az egyház képes soha nem lesz s erre nézve kötelezettséget nem vállalhat; de ha az az államtól jövőben is megnyerhető, annak kieszközlésében kötelelességszerűleg közre munkál.

Az 1893. évi XXVI. t.-cz. 2. §-a világosan rendeli, hogy a tanítói 50 frtos és 250 forintig (100 k.-tól 500 k.-ig) emelkedhető korpótlék a 300 frt. (600 kor.)-nál nagyobb fizetésbe be nem számítható; ugyanezen t.-cz. 14. §-a értelmében az iskolafentartók indokolt esetben a korpótlékek fedezésére is államsegélyt vehetnek igénybe, melyre nézve a v. k. o. m. kir. minister úr 1894. évi márcz. hó 2-án, 10.000 sz. a. kiadott rendelete teljes tájékozást nyújt: a siklósi egyház presbyteriumát ily értelemben való eljárásra utasítani véleményezzük.

2. Nagytiszteletű Esperes úr megküldi az e. m. tanítói egyesületnek módosított, de miniszteri jóváhagyást nem nyert alapszabályait, a tan. egyesületnek ez érdemben hozott határozatával együtt, melyben a községi és állami iskolák ref. vallástanítóit is az e. m. tanítói egyesületbe lépésre kötelező egyházkerületi »Népiskolák szervezetét, igazgatását, rendtartását és fegyelmezését tárgyzó törvények és szabályok» 12. §-át is idézi, s kimondja, hogy addig, míg autonom egyh. felsőbbisége az érintett §-t hatályon kívül nem helyezi, vagy módosítja: a magas miniszterium rendeletének, hogy a községi és állami iskolák ref. felekezetbeli vallás tanítóit, a tagok sorából törölje, — eleget nem tehet.

A tanügyi bizottság a tan. egyesület határozatát helyesli és magáévá teszi, egyszersmind tisztelettel kéri a nagytiszt. e. m. közgyűlést, méltóztassék ez ügyet a főtiszt. e. ker. közgyűlésre pártolólag felterjeszteni.

3. Az e. m. tanügyi-bizottság megbízatása is, miként azt nagytiszt. Esperes úr évi jelentése 14. pontjában már az egész e. m. tisztikarra vonatkozólag szíves volt bejelenteni, — lejárt. Mi is hálás köszönetünket fejezzük ki a

nagytiszt. e. m. közgyűlésnek megbízatásunkért s teljes tisztelettel kérjük, méltóztassék a továbbiakról kegyesen gondoskodni.

Siklóson, 1903. aug. 26-án.

A ntszt. e. m. közgyűlésnek alázatos szolgálai:

Sütő Pál,
bizottsági jegyző.

Czúcz Lajos,
tanügyi b. elnök.

E jelentés statisztikai része tudomásul vétetik.

Az 1-ső és 2-dik pont alatti határozati javaslatokat a közgyűlés magáévá tévén, határozati erőre emeli.

A tisztújítás befejeztéig a jelenlegi tanügyi bizottság megbizatik tisztlének teljesítésével.

21. sz. Egyházkerületi képviselőkre

a szavazás elrendeltetik azzal, hogy a közgyűlés tagjai szavazataikat a délutáni ülés megnyilta előtt a szavazatszedő bizottsághoz adják be.

22. sz. Segély kérvényi bizottság tagjaiul megválasztattak a jelenlegiek, t. i.:

Fejes Sándor, Fazekas Sándor és Józán Sándor urak.

23. sz. A sellyevidéki egyházi értekezlet beterjeszti Sellyén 1903. évi július hó 10-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyvét.

Határozatot igénylő pontja nem lévén, tudomásul vétetik.

24. sz. A felsőbaranyai ev. ref. egyházmegyei lelkésztestület beterjeszti Siklóson, 1903. aug. 26-án tartott értekezletének jegyzőkönyvét, mely szerint a következő határozatait kéri az egyházmegyei közgyűlés által tudomásul vétetni s a közgyűlés jkvébe beiglatni:

1. A gyámintézeti tagok névszerinti szavazása alá bocsájtott ama javaslat, mely szerint ezentúl »az özvegyek haláluk, az árvák nagykorúságra jutásuk napjáig segélyeztessenek«, az összes gyámintézeti tagok $\frac{2}{3}$ -ad részének szavazatával elfogadtatott, de kimondá a lelkésztestület azt is, hogy az elhalt özvegyek segélypénze a törvényes s az ev. ref. hitfelekezethez tartozó örökösöket illeti, s a pénztárnok a segélypénzt ezeknek nyugtájára fizeti ki, mely nyugtán az illetékes ref. lelkész igazolja azt, hogy a nyugtát kiállító egyén vagy egyének az elhunyt lelkésznek egyedüli törvényes örökösei, s hogy az ev. ref. hitfelekezet tagjai.

2. Az 1902. évben segélyezett özvegyek és árvákról szerkesztett kimutatás a közgyűlés jkvébe kinyomattassék.

3. A besenczei időközi jövedelmet, mely a folyó évi márczius 24-től fogva illetné az egyh. megyei lelkészi gyámpénztárt, tekintettel az ottani zavaros viszonyokra, a lelkésztestület nem fogadja el.

Az egyházmegyei közgyűlés e határozatot tudomásul veszi s az 1902. évben segélyezett özvegyek és árvákról szerkesztett kimutatásnak e jegyzőkönyv függelékéül való kinyomatását elrendeli.

25. sz. Az egyházmegyei tanítótestület beterjeszti Vaiszlóban és Siklóson tartott gyűléséről felvett jegyzőkönyvét.

Intézkedést igénylő pontja nem lévén, tudomásul vétetik.

26. sz. Szivos Károly hiricsi lelkész, Kecskeméten gymn. VI. osztályt jeles eredménnyel végzett Sándor, és ugyancsak Kecskeméten gymn. I-ső osztályt jeles eredménnyel végzett Károly fiai részére; Máthé Balázs kistótfalusi lelkész Nagy-Kőrösön VIII. osztályt jeles eredménnyel végzett Ákos fia részére kéri kiutalványoztatni.

Az egyházmegyei ösztöndíj Szivos Sándor és Károlynak, mint Kecskeméten tanuló növendékeknek rendeltetik kiadatni.

**27. sz. Az országos közalap, államsegély, Baldácsi-alap és kerületi pénztárhoz folyamodók kérvényei, a múlt évi közgyűlés 33-ik jkvi száma alatt megválasztott bizottság jegyzőkönyve alapján következőleg intéztettek el:

I. Közalaphoz beadott kérvények.

Egyházak kérvényei.

1. Czún templom építés, illetve átalakításra kér 1200 koronát.

Mint áldozatkész egyház, ajánltatik 1200 koronára.

2. Szava paplak építésből származott adóssága törlesztésére kér 400 koronát.

Mint nagy egyházi adóterhet viselő egyház ajánltatik 300 koronára.

3. Pécs templom építésre kért 50000 korona tőkesegély megadását megsürgeti.

Miután a pécsi egyház a f. évi junius 3—6. napjain tartott egyetemes konvent jkvnek 58. sz. alatt s az ehhez csatolt mellékletben tőke segélyben részesítendő egyházak között már az első sorban kielégítendőkké közzé van felvéve, újabb ajánlás szükségé fenn nem forog.

II. Az államsegély pénztárhoz és Baldácsy-alaphoz.

Egyházak kérvényei.

1. Csehi templom javításból származott adósságának törlesztésére és közszükségleteinek pótlására kér 400 koronát.

Miután csak 200 korona hiányt mutat ki, ajánltatik 200 koronára.

2. Csepel egyházi épületeinek javítására és közszükségleteinek pótlására kér 600 koronát.

A közgyűlés a jelzett célra a csepeli egy évi lelkészi jövedelem felét átengedvén, itt nem ajánltatik.

3. Cz.-Bogád iskolai célokra kér 200 koronát.

Ha a cél költségvetése esperes úr által utólag bizonyittatik, ebben az esetben ajánltatik 100 koronára.

4. Iványi templom, lelkészlak és gazdasági épületek javítására kér 500 koronát.

Ha a cél költségvetése esperes úr által utólag bizonyittatik, ebben az esetben ajánltatik 300 kor.

5. Kistótfalu építkezésből származott adósságának törlesztésére kér 600 koronát.

Mint kicsiny és szegény egyház ajánltatik 400 koronára.

6. Lúzsok templomjavításra kér 400 koronát.

Ha a cél költségvetése esperes úr által utólag bizonyittatik, ebben az esetben ajánltatik 400 koronára.

7. Beczeffa-Zsibót templomjavításra kér 400 koronát.

Ha a cél költségvetése esperes úr által utólag bizonyittatik, ebben az esetben — mint eddig is tetemes áldozatot hozott egyház — ajánltatik 300 koronára.

8. Magyar Mecske templomjavításból származott adóssága törlesztésére kér 200 koronát.

Tetemes adósságára való tekintetből ajánltatik 200 koronára.

9. Nagyváty építkezésből származott adóssága törlesztésére kér 250 koronát.

Tetemes építkezéseire való tekintetből ajánltatik 200 kor.

10. Rónádfa építkezésből maradt adósságának törlesztésére s egyéb kiadásaira kér 200 koronát.

Ajánltatik 200 koronára.

11. Szava paplak építésből származott adóssága törlesztésére kér 400 koronát.

A közalapról már ajánlva lévén, itt nem ajánlható.

12. Szent-Erzsébet templomépítésből származott adóssága törlesztésére kér 1000 koronát.

Súlyos adósságának törlesztésére ajánltatik 600 koronára.

13. Ujmindszent adósságának törlesztésére, templomának javítására kér 600 koronát.

Mint csekély népességű és szegény egyház ajánltatik 200 k.

Lelkészek kérvényei.

1. Füstös János botykai lelkész terhes adósságának törlesztésére kér 600 koronát.

Adóssága törlesztésére ajánltatik 300 koronára.

2. Lutár Sándor túronyi lelkész adósságának törlesztésére és szenvedett kárainak pótlására kér 300 koronát.

Ajánltatik 200 koronára.

3. Paál József piskói lelkész kárainak pótlására s gyermekeinek tanítására kér 400 koronát.

Ajánltatik 200 koronára.

4. Szivos Károly hiricsi lelkész szenvedett kárainak s gyermekeinek tanításából származott tetemes adósága törlesztésére kér 400 koronát.

Ajánltatik 200 koronára.

5. Józsa Sándor katádfai lelkész betegségének gyógyítására s leányainak tanítására kér 400 koronát.

Ajánltatik 200 koronára.

III. Özvegy lelkésznék és lelkészi árvák beadott kérvényei az egyház kerületi pénztárhoz és Baldácsy-alaphoz.

a) Békássy Antalné, Berky Józsefné, Fodor Pálné, Főző Lászlóné, Nagy Sándorné, Német Jánosné, Paksy Gedeonné, Szentgyörgyi Józsefné, Svarakai Lajosné, Vágó Dánielné, Tóth Ferenczné özvegy lelkésznék ;

b) Bekő Hermin, Bekő Juliánna, Berky Gyula, Bogárdi Mészöly Erzsébet, Főző Mariska, Főző Jolánka, Ujváry Cseh Eszter, lelkészi árvák mindkét pénztárhoz segélyre ajánltatnak.

IV. Özvegy tanitónék és tanítói árvák beadott kérvényei az egyház kerületi pénztárhoz.

a) Bódizs Gáborné, Boncz Istvánné, Füstös Mihályné, Tóth Ambrusné, az e. kerületi pénztárhoz segélyre ajánltatnak ; ellenben ifj. Lukács Sándorné, László Jánosné, mint a kik az orsz. tanítói nyugdíjintézetből rendes évi ellátásban részesülnek, nem ajánlhatók.

★28. sz. Esperes ur beterjeszti a más felekezetű és községi iskolákba járó ev. ref. tankötelesek vallásos oktatásáról a kánonszerű egyház látogatás alkalmával felvett két rendbeli jegyzőkönyvet.

Az első jegyzőkönyv szerint, mely felvétellett Pécselt 1903. június 5-én, a községi elemi iskolába jár 93 gyermek, ismétlő iskolába 18 inas, polgári leányiskolába 9 leány, tanítónő képezdébe 1 leány, róm. kath. főgymnásiumba 11 növendék, főreáliskolába 10 növendék, kereskedelmi iskolába 4 növendék, polgári fiúiskolába 3, hadapród iskolába 21 növendék. A növendékek, — az inasok és a hadapród iskola növendékei kivételével, kiket az iskola parancsnok elvi okokból nem bocsátott vizsgálatra, — a vallás tudományokból megvizsgáltatván, — tekintettel a lelkészi hivatalban történt változásokra s főként arra, hogy rendes oktatásban csak febr. 1 óta részesültek, — teljesen kielégítőnek találtatott az eredmény.

A második jegyzőkönyv szerint, mely felvétellett Siklóson 1903. évi június 13-án a polgári fiúiskolába jár 12 ref. és 4 ág. ev. növendék, továbbá egy magán polgári leányiskolába 5 ref. növendék, s így összesen 17 ref. és 4 ág. ev., összesen 21 növendék. Ezek közül a fiúk megvizsgáltatván, szép eredményt tanusítottak.

Esperes ur jelentése tudomásul vétetik, s e jegyzőkönyv az egyházkerületre felterjesztetik. Tekintettel azonban arra, hogy a hadapródiskola növendékei nem bocsátattak vizsgálatra, ebben egyházmegyénk autonomiánk sérelmét látja; ennélfogva felkéri a közgyűlés a kerületet, hogy e sérelmes állapot megszüntetése végett, a honvédelmi minisztériumhoz tegyen felterjesztést.

★29. sz. A bányai ág. hitv. evang. egyházkerület javaslatot készített a saját püspökeik és ezek özvegyei részére biztosítandó nyugdíj, illetve ellátás tárgyában. Indokolásában oda is kiterjeszkedvén, hogy az így szervezett külön nyugdíjintézetet a Baldácsy-alap tulajdonosai vagyis a 11 prot. egyházkerület közösen alkossák meg. E célból, tervezetét ezeknek is megküldi.

Közgyűlésünk csak örvideni tud az ág. ev. testvér-egyház viszonyainak ama rendezettsége felett, miszerint ott már ily különleges, — bár a prot. egyház-szervezet democraticus alapjával nem teljesen összhangzó — intézmény létesítésére is gondolhatnak; mind a mellett azt, hogy református egyházunk ily tervezettel akár csak

komolyan akarjon is foglalkozni: kizártnak kell tekintenünk. Az 1848. XX. t.-cz. megalósításánál az alap-cél feltétlenül az egyházi adózások rendezése s nem hatalmi és kényelmi, — a protestans egyszerűséggel ellentétben álló czélok előmozdítása. — Mi tehát, — a javaslatlall ellentétben, — a felemelt államsegélyt épen nem tartjuk kedvező alkalomnak ily czélok elérésének eszközlésére akkor, midőn egyházaink adóterheik alatt roskadoznak, özvegyeink és árváink kised gyámintézete ingadozik s midőn lelkészeink nyugdíjról még csak nem is álmodhatnak. Egyébként is maga az az elv, hogy a püspök papi nyugdíján kívül még külön püspöki nyugdíjat élvezzen: multunk minden hagyományán keresztül gázolva, sárba tiporja a »primus inter pares« elvét, kiemeli a papi testületből a püspököket, külön kasztot alkot, egy szóval hatalmas lépéssel közelit a római egyházszervezethez, mellyel mi — meggyőződésünket követve — már egyszer szakítottunk.

Ezek alapján ág. ev. testvéreink szándékát, mig az az ő belügyük marad, egyszerűen tudomásul vesszük.

30. sz. A szalmári ef. ref. egyházmegye felhivja egyházmegyénket Loránffy Zsuzsánna egyletek alakítására.

Az egyházmegyei közgyűlés figyelmébe ajánlja a lelkészeknek, hogy a hitélet erősítésére, a protestáns öntudat ébrentartására, a protestáns összetartozás szilárdítására jótékony hatásu ily egyletek felállítását, — ott hol az kivihetőnek látszik, — saját hatáskörükben előmozdítani sziveskedjenek.

31. sz. Néhai Szarka János rónádfai lelkész özvegye, szül. Megyeri Biró Krisztina, esperes úrhoz intézett levelében lemond az őt megillető kegyév jövedelméről, továbbá egy csatolt okiratban az 1902/903. évi őszi búzavetéséből befolyó jövedelmet, levonva a vetőmagot és a cséplési költséget, — felerészben a rónádfai egyháznak adományozza a lelkészlak körüli kerítés céljára; a másik felerészből pedig 100 koronát a felső baranyai ev. ref. egyházmegye közpénztárának adományozott, oly kikötéssel, hogy az, mint özv. Szarka Jánosné lelkész nő hagyománya kezeltessék, kamata szabadon felhasználhatván az egyházmegye által. S tette ezt hálás elismerésül az egyházmegye iránt. Ezzel kapcsolatban beterjeszli a rónádfai presbiterium 1903. május 14-én felvett jegyzőkönyvének kivonatát, melyben hálás búcsút vesz hű, gondos és szeretetteljes lelkész nőtől s em-

lékét kegyelettel megőrizni igéri, s ezt az egyházmegye tudomására hozni óhajtja.

Az egyházmegyei közgyűlés hálás köszönetet mond özv. Szarka Jánosné úrnőnek ezen evangéliumi szeretettől áthatott szívre valló adományáért. Egyben utasítja a közpénztárnokot, hogy az adomány átvételéről gondoskodják, azt, mint özv. Szarka Jánosné lelkész nő alapítványát könyvelje el és tartsa nyilván, kamata mindenkor az egyházmegye közczéljaira fordítatván.

A rónádfai presbyteriumnak elismerését fejezi ki a közgyűlés azon önmagát is megtisztelő tényéért, hogy távozó lelkésznéje emléket, ki 59 éven át velők együtt érzett, előttük a Thabiták és Lidiák erényeivel világított — jegyzőkönyvében megörökítette, s ez által másoknak is követendő példát állított.

E jkvi pont özv. Szarka Jánosné úrnőnek megküldetni rendeltetett.

**32. sz. A turonyi egyház 1883. év február 21-én kelt tanítói díjlevelét olyképen kívánja változtatni, hogy a természetben kiszolgáltatott eddig való fizetmények ezután párszám után kiszolgáltatandó 6 korona és minden iskolás gyermek után fizetendő 10 koronával váltatnék fel, olyformán, hogy minden év januárban a párszám és tankötelesek száma megállapíttatván, minden tanítói járandóságok az egyház pénztárába folyjanak be s onnan szolgáltatassanak ki, a nélkül, hogy az évközben beállható változások a tanítói fizetés mennyiségére befolyással lehetnének.

A három példányban kiállított s szabályszerűen elfogadott díjlevelet az egyházmegyei közgyűlés azzal erősíti meg, hogy a 10 pont, mely szerint «rendes tanító nem léteben a fizetés megszűnik» — töröltessék, s szabályos ellátás s az egyházkerületi közgyűlésre felterjesztés végett Esperes urnak kiadja, mégis azzal, hogy a díjlevel végén az $\frac{1}{8}$ telek föld, mihelyt a betétszerkesztés keresztül vitelével lehetővé váland, a rendszabályban meghatározott módon hrsz. és parcellák szerint részletesen kitüntetendő.

**33. sz. Kis-Harsányi egyház a közte és Sajabó István s neje között Siklóson 1903. január 28-án a kis-harsányi 4. sz. betétben foglalt foglalt $\dagger$ 1. 2. sorsz. ingatlanokra vonatkozólag létrejött adásvevési szerződés jóváhagyását kérelmezi.

Ezen adásvevési szerződés jóváhagyatik, további jóváhagyás végett az egyház kerületre felterjesztetik s Esperes ur a jóváhagyási záradéknak a szerződésre vezetésével megbízatik.

**34. sz. Matyi egyház a közte, mint eladó és Selymes János, mint vevő közt a siklósi 4603. sz. betétben † 1. sorsz. a. foglalt ingatlanra vonatkozólag létrejött, 1903. évi június 21-én kelt adás-vevési szerződés jóváhagyását kérelmezi.

Ezen adásvevési szerződés jóváhagyatik, további jóváhagyás végett az egyh. ker. közgyűlés elé terjesztetik s a jóváhagyási záradéknak a szerződésre vezetésével Esperes ur megbízatik.

35. sz. A magyar prot. irodalmi társaság Elnöksége felhívja egyházmegyénket, hogy a társaságot minden alkalmas módon melegen ajánlani sziveskedjék, továbbá arra kéri, hogy hatáskörében tegyen meg minden lehető, hogy minden egyházban a társaság kiadványaiból raktár szerveztessék, s a társaság kiadványai hitfeleink között a lelkészek és tanítók által terjesztessék. Továbbá beterjeszti a társaság 1902. évi számadását és 1903., 1904. évi költségvetését.

A M. P. I. társaság, s annak kiadványai a lelkészek és tanítók ügybuzgó munkás szeretetében melegen ajánlataknak. A beterjesztett számadás és költségvetés tudomásul vétetik.

36. sz. Somodi József kisharsányi lelkész az iránt kérvényez, hogy tekintettel rheumatikus lábujjára, mentessék fel egyszer s mindenkorra az egyh. megyei közgyűlésen való megjelenés alól.

Az egyh. megyei közgyűlés Somodi József kisharsányi lelkész kérelmének helyt nem ad, mert az egyh. megyei közgyűlésen való megjelenés nemcsak joga, hanem kötelessége is minden lelkésznek; továbbá, mert meg van adva a mód, hogy meg nem jelenését esetről-esetre igazolja, s ez mint más lelkésznek, úgy Somodi József urnak is teher nem lehet.

37. sz. A belvárdi ev. ref. egyház presbytériuma 1903. évi január 11-én tartott gyűlése 3-ik számú határozatában, a gondnokok felmentési díját 100 koronában, a presbyterekét 60 koronában állapította meg, s kéri e határozat jóváhagyását.

A belvárdi ev. ref. egyház presbytériumának fent hivatkozott számú határozata jóváhagyó tudomásul vétetik, s megerősítetik.

38. sz. A csepeli egyház 1903. évi június 28-án tartott egyházi közgyűlésében elhatározta, hogy düledező egyházi épületei rendbehozása végett a közpénztárnál letétbe helyezett 1600 kor. tőkéjéből 800 koronát kölcsönül felvesz, s ez összeget 10 év alatt egyenlő évi

részletekbeu törleszti le. Kéri e határozatnak egyházhatósági jóváhagyását és megerősítését.

Az egyh. megyei közgyűlés a csepeli egyháznak, a közpénztárnál letétbe helyezett tőkájéből, 10 év alatt egyenlő évi részletekkel törlesztendő 800 k. kölcsön felvételére vonatkozó határozatát, mivel az a presbytérium előterjesztésére szabályszerűleg meghirdetett egyházi közgyűlésen hozatott, az egyh. törvény 18. és 248. §§-ai alapján jóváhagyja és megerősíti.

39. sz. A csepeli egyház, illetve annak presbyteriuma azt kérelmezi, hogy a lelkészi hivatal elfoglalásának határidejét 1905. év április 24-ig hosszabbítsa meg a közgyűlés s engedje meg, miszerint az e határidőig esedékes lelkészi fizetésből eredő jövedelmet, a helyettesítés költségeinek levonásával, az egyház épületeinek rendbehozására fordíthassák.

A kérelem csak részben teljesíthető. Abban az értelemben t. i., hogy az újonnan megválasztott lelkész nem azonnal, hanem csak 1904. ápril. 24-én tartozik állomását elfoglalni, s hogy az 1903/4 ápril. 24-ig esedékes lelkészi jövedelemnek a helyettesítés költségeinek levonásával fenmaradó része a kizárólag lelkészi épületek rendbehozására fordítható, illetve fordítandó.

Indokok:

Az e. t. 225. és 226. §§-ai ellenére a megválasztott s az állást elfogadott lelkész hivatalfoglalásának hosszabb időre elhalasztását míg vallás-erkölcsi indokok tiltják, addig — másfelől — az elhalasztásra felhozott okok sem elégségesek. Mert, ha a kérvényben felhozott anyagi hanyatlás csakugyan a volt »gondatlan lelkipásztori vezetés« eredménye: ez csak egyik hathatós serkentés arra, hogy mielőbb gondos lelkipásztori kéz vegye gondozás alá; továbbá azért sem vehetők teljes figyelembe, mivel a szükséges és sürgősen végrehajtandó építkezések költségeinek előteremtéséről az e. t. 248. §-ának második bekezdése után kell gondoskodni és e célra a lelki szükségletek fedezésére állított hivatalok jövedelmeit kötni le, annyit tenne, mint az anyagi érdekeket a lelkiek fölé helyezni, a mi a vallás-erkölcsi társulatok rendeltetési céljának lenne megtagadása s végre az ily előzetes példa káros következtetéseket szülhetne, melyeknek már szomorú példáit is láthattuk.

A folyó évre történt engedélyezés, azonban, egyfelől az egyház-

község közismeretes rendkívüli zírált helyzetében, más részről abban találja indokát, hogy ezzel a már bezárt f. bar. lelkészi gyámintézet rendszabályban biztosított joga sem csorbul, mivel rendes körülmények között a lelkészi állás már a most folyó év előtt be lett volna tölthető.

**40. sz. A rónádfa-hernádfai gyülekezet presbyteriuma kérvénnyel fordul az egyházmegyéhez, vagylagos tartalommal, mégis azzal a világos célzattal, hogy a lelkészi legelő illetőségéből kihasított 12 hold föld haszonélvezete jövőre az egyház részére biztosíttassék, a lukma pedig részben vagy egészben az 1894. évi jelentő ív szerint készpénzben fizetessék, mintegy ellenértékeül a tetemes földilletmény elvételének.

A teljesen fölszereletlen kérvény a közgyűlés tárgyalása alá nem vehető. Ezért esperes úr útján visszaadatik a folyamodó presbyteriumnak azzal, hogy kérelmüket határozott és érthető alakban nyújtásuk be, vonatkozó okmányokkal szereljék fel s e végre kérjék küldöttség kinevezését, mely ez ügyben érdemileg tud eljárni.

De két dologra különösen figyelmeztetjük a kisdud egyházat. Az egyik az: hogy az uradalom földjéből a polgárok illetőségén kívül az 1832/6 évi VI. törvénycz. alapján kiadni kötelezett lelkészi legelőilletőséget soha, semmi kérelem és megokolás alapján sem egyházi, sem polgári hatóságok a jogos tulajdonostól el nem vehetik, másnak, tehát az egyháznak is, át nem engedhetik. — Másik az, miszerint a lelkészi díjlevélnek egészben vagy részben pénzre változtatása eddigi gyakorlatunk szerint csak készpénzben meghatározott (fix) összegben s az eddig volt díjlevél csorbulása nélkül engedélyeztetik. — Ha ezt keresztül vinnék, eleibe vágnának a közeljövőben kilátásban álló egyházi adórendezésnek s így maguknak ártanának. — A közgyűlés atyai tanácsa az, hogy várják be nyugodtan a zsinat intézkedését, mely egyedül orvosolhatja a kis gyülekezetek s így az ő bajukat is.

41. sz. Az iványi egyház a bemutatott s a számvevőszék által helyben hagyandónak javasolt rendkívüli költségvetésében kitüntetett egyházi építkezések földözése végett, a lelkészi közpénztárból 800 korona kölcsön felvételét határozta el; elhatározta egyszersmind, hogy e kölcsön törlesztése céljából 4 éven át évenként az állami egyenes adó 4%-át és minden lukmafizető lélekre 40 fillér rendkívüli egyházi adót vet ki.

Kéri e határozatnak egyházhatósági helybenhagyását és megerősítését.

Az egyh. megyei közgyűlés az iványi-i egyháznak a lelkészi gyámpénztárból, vagy az egyh. megyei közpénztárból az építkezési költségek fedezése végett felveendő 800 kor. kölcsönre; továbbá e kölcsön törlesztése végett az egyház hiveire 4 éven át, évenként az állami egyenes adó 4%-ban és minden lukma fizető lélekre 40 fillérben megállapított rendkívüli egyházi adó kivetésére vonatkozó határozatát, mivel az a presbyterium előterjesztésére, szabályszerűleg meghirdetett egyházi közgyűlésen hozatott: az egyh. törvény 18. és 248. §§-ai alapján egyházhatóságilag jóváhagyja és megerősíti.

42 sz. Elnökség által az ülés

d. u. $\frac{1}{4}$ 4 óráig felfüggesztetett.

Délutáni ülés.

43. sz. Világi elnök

az ülést újból megnyitotta.

*44. sz. Morvay Ferencz, ki a folyó évi rendkívüli közgyűlésen, a betegsége által akadályozott s e miatt az országos gyámintézeti pénzkezelőségről lemondott Bosznai Sándor helyett a pénzkezelőséget elvállalta — e tisztléről lemondott.

Az egyházmegyei közgyűlés országos gyámintézeti pénzkezelőnek szavazat többséggel Szalai Ferencz szaporczai lelkészt választotta meg.

45. sz. Luginya József és társai, besenczei egyháztagok kérvénnyel fordulnak Közgyűlésünkhöz, mely szerint Besenczén a lelkésztanítóságot egyszerűen szüntetnők be s helyette tisztán tanítói állást szerveznék.

Reá mutatnak arra, hogy nekik a tanítói állás szervezése nagy terhükre leend, miért is a lelkészi állást *egyelőre* kérik betöltetlenül hagyni s egyházukat valamely szomszéd egyházhoz csatoltatni.

Végre, kérik, hogy szeptember 1-ére nekik ideiglenes tanítót rendelnének.

Az egyház életében ily mélyreható — ugyszólván a létező állapotok teljes felforgatását czélzó — változtatásokat tervező kérvény egyesek részéről, az illetékes tényezők — presbyterium, egyházközségi gyűlés — kikerülésével adatván be: tárgyalás alá sem vehető.

Miután a kérelem közvetlenül érinti az eddig fenntartott lelkészi állást, továbbá a páprádi leány-egyházzal fennállott viszonyt (11. §.), végre az eddig érvényes lelkész-tanítói díjlevél egészbeni megsemmisítését, vagy nagymérvű módosítását czélozza (253. §.): ezek kezdeményezésére az egyes egyháztagok joga kétségbe ugyan nem vonható, mindazonáltal kérelmüket nem egyenesen az e. m. közgyűléshez, hanem az egyház presbyteriumához kell intézniök (20. §.) s onnan kerülhet az csak gyűlésünk asztalára. — Miért is a szabálytalan és illetéktelenül beterjesztett kérvényt el kellett utasítani, s folyamodókat a törvényes eljárás módjára figyelmeztetni.

Feltétlenül szükséges levén azonban az iskoláról gondoskodni, a közgyűlés elrendeli, hogy Besenczén ideigl. tanítót állítson be az Esperes ur, 800 korona fizetéssel, mely az összes lelkészi és tanítói jövedelmekből kifizetendő és pedig úgy, hogy ez egyh. megyei intézkedésből Besenczén sem az egyház, sem egyesek legkisebb előnye ne élvezzenek, hanem a nevezett jövedelmek fennmaradó része teljes egészében e gyülekezet gondozásával megbízott lelkészé, névszerint Batori Istváné legyen, ki a hívek buzgóságához képest, Besenczén többször-kevesebbszer isteni tiszteletet tartani, illetve tartatni köteles, a mi teljesen saját belátására bízatik. Ez a helyzet tart és áll fenn mindaddig, a míg a besenczei lakosok a törvény rendes útjára visszatérvén, jogaik élvezetébe önként visszalépnek.

Feltétlenül áll ez intézkedés egy év tartamára.

Folyamodók a határozat ellen, birtokon kívül, felebbezés-sel élhetnek.

46. sz. Iványos Soma e. m. közpénztárnok jelenti, hogy a besenczei lelkésztanítói alaphól azon 3.000 korona tőkét, mely egy siklói házra volt kikölcsönözve, folyó évi április 3-án a siklói kir. járásbiróságnál felvette s a siklói takarékpénztárba elhelyezte.

Az e. m. közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s kimondja, hogy ugy ezen 3,000 korona, mint az erdőalaphól még Besenczében levő 52 frt. 62 kr. tőke is mindaddig az egyh. megyei közpénztárban kezelendő, míg Besenczében a presbiterium meg nem alakul.

**47. sz. Egyházkerületi képviselőkül, a szavazat szedő bizottság jelentése szerint:

egy évi időtartamra megválasztattak egyházi részről Iványos Soma nagyharsányi lelkész; világi részről Pakuszi Gyula ügyvéd és tanácsbíró urak. Megbízó levelökül e jegyzőkönyvi pont szolgál.

**48. sz. Tárgyaltatott Kis János és Kis Sólyom István volt drávaszabolcsi gondnokoknak Sebestyén Pál volt drávaszabolcsi, jelen

leg haraszti lelkész ellen az esperesi hivatalhoz beadott több rendbeli panasz levele, melyekben előadják, hogy Sebestyén Pál hétköznapi nem tart isteni tiszteletet és hogy szerdahelyi lelkészszé történt megválasztása után felhívta a szabolcsi presbyteriumot, hogy ha fizetését megjavítják, illetve, ha szabolcsi pappá lehetése czéljából az általa titkon tett engedményeket megadják, hajlandó Szerdahelyről lemondani, s azért mert ők Sebestyénnek e követelését sem illőnek, sem jogosnak nem tartották, őket a presbyterium által a gondnokságból kicsapatta. Ez ügyben előadó véleménye az volt, hogy mivel a betérjesztett presbyteri jegyzőkönyvből láthatólag, — ha bár a presbyterium erkölcsi nyomásának hatása alatt is, — nevezett gondnokok önként mondtak le hivatalukról a közgyűlés a panasznak ezt a részét ejtse el. Mivel azonban úgy a Kis János és Kis Sólyom István panaszos leveleiből, mint a szerdahelyi lelkész válaszlási iratokhoz csatolt két levélből láthatólag simónia vétsége látszik fennforogni, a közgyűlés a fegyelmi eljárást rendelje el.

A közgyűlés előadó javaslatának a gondnokok lemondására vonatkozó részét szótöbbséggel elfogadta. Ellenben a fennforogni látszó szimónia miatt a fegyelmi eljárás megindítását ugyancsak szótöbbséggel mellőzendőnek határozta. E határozat utóbbi része ellen Benkő Gyula egyh. megyei ügyész felebbezését a közgyűlés előtt élőszóval nyomban bejelentette.

49. sz. Gondnok ur felhozza, hogy a hétköznapi könyörgések pontos megtartása tárgyában, a közgyűlés már kétszer is intézkedett mindemellett, az esperesi jelentésből láthatólag, Aderjáson hetenként csak háromszor, Dráva-Szabolcsra pedig csak akkor tartatik könyörgés, ha hivek vannak. Gondnok ur felhívja az egyházmegyét, hogy e két kötelesség mulasztó lelkész ellen, a fegyelmi eljárást indítsa meg.

A közgyűlés Mészáros István aderjási és Sebestyén Pál volt drávaszabolcsi, jelenleg haraszti lelkész ellen a fegyelmi eljárás megindítását elrendeli.

50. sz. Az 1902. évi április havában tartott egyetemes konvent jkvi 35. számú határozata b) pontja alatt elhatározta, hogy az egyes egyh. kerületektől népmozgalmi adatokat fog kérni évről-évre s azt összesített kimutatásban fogja feldolgoztatni. Tekintettel arra,

hogy az egyes kerületek által beadott adatok nem feleltek meg a célnak, a közigazgatási bizottság maga szerkesztett rovatos íveket s letette azokat a kerületek, illetve egyházmegyékhez véleményadás végett.

Az egyh. megyei közgyűlés az 1903. évi konventi jkv. 220. lapján közzétett rovatos íveket elfogadja.

**51. sz. Az 1902. évi októberi egyházkerületi közgyűlés felszólítja az egyházmegyét, hogy nyilatkozzék az egyházkerületi egyházi értekezlet által benyújtott »Konfirmatioi reformok« felől.

Az egyházm. közgyűlés »a konfirmatioi reformok« czim alatt beterjesztett javaslat egyik pontjához se járul, azokat elfogadhatóknak nem tartja.

**52. sz. Az 1902. évi októberi egyházkerületi jkvi 137. sz. alatt felszólítja az egyházmegyét, hogy nyilatkozzék arról is, amit az egyházkerületi egyházi értekezlet a kerületre benyújtott jegyzőkönyvének 6. pontja alatt javasol.

Az egyházm. közgyűlés a javaslathoz a maga részéről hozzájárul.

53. sz. Olvastatott a mindszenlbogádi társegyház bogádi gondnoka s presbyterei által benyújtott kérelem, mely a társegyházi viszony olyatén megváltoztatását kérelmezi, miszerint a közös lelkész minden harmadik vasárnapon Bogádon tartson isteni tiszteletet.

Ezzel kapcsolatban előadó felolvassa Esperes ur előterjesztését, melyben a kérvénynek a közgyűlés előtt lehető tárgyalásra elő nem készítését, illetve ennek elhalasztását nyomós okokkal indokolja.

A fel nem szerelt, a társegyházi viszonyt kellő világításba nem helyező, s csak a kérelmezők egyéni véleményével támogatott s a társegyház álláspontjának ismertetését nélkülöző s így tárgyalásra elő nem készített kérvény tárgyalás alá nem vehető.

Esperes urnak kiadatik azzal, hogy kellően felszerelve, a tárgyalásra előkészítve 1904. évi közgyűlésünkre terjessze be.

54. sz. Az utóbbi években Bissében letelepedett németajkú ref. hívek kérvényt intéztek a püspöki hivatalhoz, hogy nekik a bissei lelkész minden 4. vagy 5. vasárnap német nyelven tartson isteni tiszteletet, a keresztelest, esketést és temetést német nyelven végezze. A kérvény a bissei presbitériumhoz letétetvén, az a kérelemnek helyt

nem adott. A presbitérium határozata a kérelmezőknek kézbesítetett, kik az ellen nem felebbezték ugyan, hanem az egyházi önkormányzatunk által megkövetelt utat mellőzve, a vall. és közokt. ügyi miniszterhez folyamodtak, ki a kérvényt figyelembe vehetőnek nem találta, mert annak elbírálására nem a miniszterium, hanem az egyh. megyei közgyűlés illetékes s ezért a püspöki hivatal útján visszatette az egyházmegyére.

Az e. megyei közgyűlés a felebbezők kérelmének helyt nem ad, hanem a bissei ev. ref. egyház presbitériumának határozatát indokainál fogva helyben hagyja.

55. sz. A sósvertikei lelkész és presbyterium az egyházközség által is elfogadott egyezséget kötöttek, mely szerint minden néven nevezendő, a lelkész részére eddig teljesített egyházi szolgálmányok helyett az egyház évenként 134 koronát fizetend s a lelkész ezt elfogadni kész, azzal a feltétellel, hogy ez összeg neki szentmihálynapig, évenként, az egyház pénztárából teljesen befizettessék.

Ez egyezség kifejezetten csak a jelenlegi lelkész hivataloskodásának tartamára vétetik tudomásul, mint aki ennek elfogadását maga is kérelmezi.

56. sz. Rónádfa község előjáróinak s több lakosainak kérénye a temető haszonélvezetének a lelkésztől elvonása iránt.

A kérelem elutasittatik s a temető továbbra is a lelkész haszonélvezetében meghagyatik; mert ezen temető nyilván az egyház tulajdonát képezett régi temető pótlásául adatott, tehát ebből az következik, hogy az egyház és nem a politikai község tulajdonát képezi, miért is utasittatik az egyház előjárósága, hogy amennyiben a temető tévesen a politikai község tulajdonául van telekkönyvezve, — ennek kiigazítása iránt a törvényes lépéseket haladéktalanul tegye meg.

57. sz. A bihari ev. ref. egyházmegye esperese felkéri egyházmegyénket, mint a magyar prot. irodalmi társaság alapító tagját, hogy a f. évi szeptember 23-án Nagyváradon tartandó közgyűlésen való részvételi szándéka felől, annak jelzésével, hogy az elszállásolást igénybe akarja-e venni, az esperesi hivatalt aug. 20-ig értesitse.

Tudomásul szolgál.

**58. sz. A viszlói egyház beterjeszti 3 példányban az ujon-

nan szerkesztett kántortanítói díjlevelet, mely szerint az eddig teljesített természetbeli járandóságok helyett az egyház a kántortanítónak évnegyedes előleges részletekben az egyház pénztárából kifizetve 960 koronát ajánl, valamint a vidéki tankötelesek után kivetett díj (16 k.)-nak fele részét. Ez összegben tehát a tandíj is bennfoglaltatik, az ismélő iskolásokért járó 40 korona kivételével.

Ezenkívül érintetlen maradnak a szabályszerűen körülírt (de még is a szabályrendelet 3 pontjában érintett művelési ágak szerint fel nem sorolt s telekkönyvi számokkal el nem látott) és értékelt lakás, kert és földbirtok.

Ellenben elmarad minden szolgálmány, s a tüzelőfa teljesen, végre a stóla is.

Csatolva van a presbyterium valamint az egyházközségi gyűlés idevonatkozó határozata, továbbá a másvallásu és vidéki tankötelesek tandíját 16 korona mérsékelt összegben megállapító határozat, a régi díjlevél, az 1894-ben közzétételül felvett díjelszámítás jegyzőkönyve, végre Lukács Ferencz jelenlegi tanító nyilatkozata, melyben az átváltoztatáshoz — mely díjcsökkenéssel jár, — felhozott s méltánylást érdemlő megokolással hozzájárul.

A bemutatott díjlevél helybenhagyatik, megerősítetik.

A hivatalos értékelésszámítással szemben mutatkozó csökkenés a tankötelesek számának nagymérvű csökkenésével s magas értékével, úgy a természetbeli járandóságok csekély értékével, végre a készpénzfizetés előnyeivel indokoltnak tekinthető és elfogadható; annyival inkább, mivel a lelkészi díjlevél eszközölt átváltoztatásával szemben a tanítói terményfizetés továbbra meg nem állhat.

Az így helybenhagyott díjlevélre Esperes ur szokott módon vezesse rá a megerősítő záradékot, s az egyházkerületi közgyűlésre terjessze fel.

Egyszersmind azonban a földek rendszabály értelmében, telekkönyvi helyszám és parcellák szerint felsorolandók, — a midőn az lehető leendő.

59. sz. A vejtői ev. ref. egyház presbiteriuma 1903. évi július 26-án tartott gyűlése 2-ik számú határozatában, a gondnokok felmentési díját 50 koronában állapította meg, s kéri e határozat jóváhagyását.

A vejti-i ev. ref. egyház presbyteriumának fent hivatkozott számu határozata jóváhagyó tudomásul vétetik, s megerősítettik.

60. sz. Fejes Sándor e. m. lelkészi gyámpénztárnok indítványa az 1877. évi máj. 23. napján tartott egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvének 41. sz. a. foglalt rendszabály kiterjesztése iránt a legelő illetmény és rétből alakított szántóföldekre.

Az indítvány elfogadásával az 1877. évi májusi közgyűlés által 41. sz. a. alkotott azon rendszabály, a mely szerint «a szántás vetés alatti összes földbirtoknak $\frac{1}{3}$ része, mint őszi vetés illetőségű az elődöt, a másik $\frac{2}{3}$ része pedig, mint tavaszi vetés és ugar illetőségű — az utódot illeti», a legelő és rét feltöréséből származott szántóföldekre is kiterjesztetik.

*61. sz. A budapesti ref. theologiai akadémia választmánya nevében az igazgató az iránt kereste meg az esperesi hivatalt, hogy az egyházmegye területén megszüntetett legációk újból állíttatnának fel, sőt lehetőleg újak is szerveztessenek, mivel a theologus ifjak száma az utóbbi években annyira felszaporodott, hogy többnek legáció nem jutott s így ezek elestek ez anyagi segedelemtől s a legációval járó szószéki gyakorlattól. Esperes úr átteszi e kérelmet intézkedés végett a közgyűléshez.

A legációk ügyét a közgyűlés melegen ajánlja a kebelbeli gyülekezetek figyelmébe, s felhívja az egyházakat, hogy a hol akár önállólag, akár több egyház csoportosulva legatiót felállítani szándékoznak, ebbeli elhatározásukat legkésőbb f. évi decz. 1-ig jelentsék be az esperesi hivatalnál, jelezvén azt is, hogy a legáció díj mily összegben állapíttatott meg, s milyen formában lesz beszédendő, t. i. pátensekkel requirálás után, vagy meghatározott összegben fizettedik ki.

*62. sz. Sebestyén Pál lelkész és társai, mint a harasztii egyház előljárói azt kérik, hogy Stein Endre, 1901. szept. 29-én ideigl. alkalmazott, de képesítéssel máig sem bíró tanítójukat, arra való tekintettel, hogy nevezett ideigl. tanító időközben a tanító-képző III. osztályáról sikerrel vizsgázott s hogy alkalmaztatása óta folyton jeles eredményt mutatott föl: a közgyűlés még egy évig ideiglenes tanítóul engedélyezni kegyeskedjék.

A felmutatott 1903. év jun. 28 án kelt III. oszt. tanítóképezdei bizonyítvány, valamint az e. m. jegyzőkönyvek által feltüntetett jeles gyakorlati eredmény alapján, s végre azért is, mivel 1902

szepember havára tervezett osztályvizsgája önhibája nélkül maradt 1903-ra, hogy a jeles gyakorlati eredményt felmutatott tanító oklevelét a következő évben megszerezhesse, ennek határidejét a közgyűlés 1904. július haváig meghosszabbítja, s ideigl. tanítóul még egy évre alkalmaztatását, a felhozott okokra való tekintettel kivételesen megengedi.

*63. SZ. A nyugot-szenterzsébeti iskola tantermét a szentlőrinczi járás főszolgabírája 4193/903. számú véghatározatával, mert a helyiség kicsiny, világítása, fűthetősége, padozata rossz, szellőztetése kivihetetlen — bezáratta.

Tudomásul vétetik.

**64. SZ. Molnár István kisszentmártoni lelkész, ismételt szélhűdés folytán, az isteniliszteletet már olvasva sem képes végezni, miért is segédlelkésznek mellé rendeléseért esedezik.

Közgyűlésünk e kérelmet meleg pártolással terjeszti fel, sőt tekintetbe véve azt, hogy a lelkész, az őt köztudomás szerint ismételtén ért sorscapás folytán lelkészi teendőinek végzésére képtelen: Molnár István kisszentmártoni lelkész urat segédlelkész tartására kötelezi s ezzel kapcsolatban az e kerületi közgyűlést kéri, miszerint Kisszentmártonba feltétlenül méltóztassék segédlelkészt rendelni.

65. SZ. Több tárgy nem lévén,

a közgyűlés bezáratott s e jegyzőkönyv a hitelesítő bizottság által minden pontjában hitelesítettett.

Benkő Gyula m. k.
v. főjegyző.

Aracs Gyula m. k.
e. m. aljegyző.

Nagy Imre m. k.
e. aljegyző.

Dányi Gábor m. k.
esperes.

Czucz Lajos m. k.
Zeke Lajos m. k.

Pakuszi Gyula m. k.
a hitelesítő-bizottság tagjai.

II.

Egyházi bíróság jegyzőkönyve.

Felvétellett **Siklóson**, 1903. évi aug. hó 28-án. Jelen voltak : **Dányi Gábor** esperes és **Ádám András** gondnok elnöklete alatt : Fejes Sándor, Iványos Soma, Czúcz Lajos, Domby Vincze egyházi, Nagy Károly, Fazekas Sándor, Pakuszy Gyula, Benkő Gyula világi tanácsbírák, Aracs Gyula és Nagy Imre jegyzők.

1. sz. Az időszaki tanács tagjaiul: Morvay Ferencz, Fazekas Sándor, Fejes Sándor mint rendes, Iványos Soma, Nagy Károly, Pakuszy Gyula mint póttagok választattak meg.

a) *Fegyelmi bírósági ügyek.*

2. sz. Tárgyaltatott Benedek Ede bissei helyettes lelkész ellen Bosznai Endre bissei tanító által tett feljelentés, melyre nézve a f.-baranyai ev. ref. egyházmegyei fegyelmi bíróság, ügyész véleményének meghallgatása után következőleg határozott :

V é g z é s.

Az egyh. megyei fegyelmi bíróság a panaszt, mint fegyelmi eljárásra alkalmatlant félre teszi, mert : a helyettes lelkész Benedek Ede által Orbán János előtt tett állítólagos nyilatkozat, a beszerzett bizonyítékokkal, jelesül magának Orbán Jánosnak a presbyterium előtt tett s jegyzőkönyvbe foglalt előadásával meg van czáfolva ; a feljelentésben foglalt egyéb előadások pedig oly általánosságban mozognak, hogy azok fegyelmi eljárás megindítására alapul nem szolgálhatnak.

3. sz. Tárgyalás alá vétetett a mult évi e. m. közgyűlés jkvi 30-ik számú határozata értelmében, a kistótfalu, nagyharsányi mindkét tanító ellen, az iskola-vizsgálat be nem várása miatt hivatalból folyamatba tett fegyelmi bírósági ügy, melyre nézve a f.-baranyai ev.

ref. egyházmegye fegyelmi bírósága, ügyész véleményének meghallgatása után következőleg határozott:

Végzés:

a további eljárás megszüntetetik.

Mert:

panaszolt tanítók az ellenök emelt vádra vonatkozólag beadott védekezésükben kijelentik, hogy az iskolás gyermekeket nem a körfelügyelő iránti tiszteletlenségből, fel sem vevésből, hanem azért bocsátották haza, mert már jóval elmúlt a tanításra kitűzött idő. Arról pedig, hogy egy félnapon két iskola is meg lesz vizsgálva, előre nem értesítettek. De elbocsátották őket azért is, mert a tanítási időn jóval túl terjedő vizsgálat a növendékek egészségére is ártalmas lett volna. Midőn e körülményekre tekintettel a bíróság panaszoltak ellen a további eljárást megszünteti, nem mulasztja el figyelmeztetni a tanítókat, hogy a mivel a körfelügyelők sokszor tőlük nem függő körülmények miatt nem jelenhetnek meg a kitűzött időre az isk. vizsgálatra, ezt figyelembe véve, a növendékeket az ő megérkezésükig fenntartani kötelesek.

4. sz. Tárgyalás alá vétetett a sámodi egyházi és községi előljárók panasza folytán, Baksai Gyula sámodi tanító ellen, a tanítás eredményének csekély volta miatt folyamatba tett fegyelmi bírósági ügy, melyre nézve a f.-baranyai ev. ref. egyházmegyei fegyelmi bíróság a befejezett nyilvános tárgyalás és ügyész véleményének meghallgatása után, zárt ülésben a következőleg határozott:

Végzés:

A fegyelmi bíróság az ügyet nem találta ezuttal érdemileg elintézhetőnek, mert a tanítás eredményére vonatkozólag beszerzett bizonyítékok egymásnak ellent mondanak. Nevezetesen: a kir. tanfelügyelő a két év előtt megejtett vizsgálat alkalmával a taneredményt a semmivel határoznak jelentette ki, miért is az államsegély és korpótlék megvonását is kilátásba helyezte.

Dányi Gábor esperes, a folyó évben megtartott kánonszerű egyházlátogatáskor arra a tapasztalatra jutott, hogy Baksai tanítani nem akar, de arra képtelen is. A hivatalosan megejtett iskola vizsgálat pedig némi előhaladást észlelt. A bíróság ez ellentétes vélemények folytán nem lévén abban a helyzetben, hogy érdemleges

ítéletet hozhasson; Czucz Lajos tanügyi bizottsági, Sütő Pál tanító-egyesületi elnököket megbizza, hogy alkalmas időben vegyék a sámodi iskola szellemi állapotát beható vizsgálat alá s annak idejében eljárásukról tegyenek az egyházmegyének jelentést, melynek megtörténtéig a bíróság az ítélet hozatalt felfüggeszti.

5. sz. Bosznai Endre volt bissei, jelenleg csepeli tanító, iskolájának elégtelen osztályzata miatt a felsőbaranyai ev. ref. egyházmegye fegyelmi bírósága által az 1902. évi augusztus 29-én hozott 3-ik számú ítélettel feddésre ítéltetvén, a kiszabott fegyelmi büntetés Dányi Gábor esperes, mint egyházi elnök által a bíróság jelenlétében nyílt ülésen fogatosított.

6. sz. Tárgyalás alá vétetett simonia vétsége miatt hivatalvesztésre ítélt ifj. Aracs János volt marócsai tanító fegyelmi ügyével kapcsolatosan, mint felbujtó, id. Aracs János okorági tanító ellen folyamatba tett fegyelmi bírósági ügy, melyre nézve a f.-baranyai ev. ref. egyházmegyei fegyelmi bíróság, a befejezett nyilvános tárgyalás és ügyész véleményének meghallgatása után következőleg ítélt:

I t é l e t.

Idős Aracs János okorági tanító, — a ki a f. bar. ev. ref. e. m. fegyelmi bíróság 1903. ápril. 2-án 1-ső szám alatt hozott, s az egyh. kerületi bíróság 1903. évi május 6-án 4-ik száma alatt jóváhagyott ítélettel sujtott, — ifj. Aracs János által elkövetett simonia vétségben, mint felbujtó szerepelt, az e. t. 301. §. 10-ik pontjába ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek mondatik ki, s ezért, az e. t. 303. §. c) pontjának alkalmazásával, a felső baranyai ev. ref. tanítói gyámpénztár javára, az ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó 15 nap alatt, végrehajtás terhe alatt fizetendő (50) ötven korona pénzbírságra ítéltetik.

I n d o k o k :

Az 1903. febr. 17-én Marocsán kelt vizgálati jkv szerint id. Aracs János okorági tanító, a marócsaiakkal a tanítói fizetés leengedésére nézve tárgyalt, velök megegyezett, mely egyezséghez azután fia ifj. Aracs János hozzájárult. Ő volt, ki a szóbeli egyezséget írásba foglalta s azt lemásolás és aláírás végett fiának N.-Kőrökre elküldte. Ő volt, ki az így kiállított, aláírt egyezséget a marócsaiaknak átadta, s így kétségtelen, hogy ezen vétségben, mint felbujtó szerepelt, tehát hasonló büntetéssel lett volna büntetendő, mint a tettes, annyival

nkább, mert maga beismeri, hogy tudta azt, hogy a vesztegetés vétek.

Tekintetbe véve azonban azt, hogy fegyelmileg büntetve még nem volt, továbbá, hogy azon helyről elmözdítésével népes családja sujtatnék legérzékenyebben, végül, hogy e vétség folytán fiára kiszabott büntetés erkölcsi súlya is őt érintette legérzékenyebben, a bíróság elegendőnek találta a 303. §. c. pontjának alkalmazását.

Költség fel nem merülvén e tekintetben ítélet nem hozatott.

Jelen ítélet felek előtt nyílt ülésen élő szóval nyomban kihirdettétvén, abban vádlott és ügyész megnyugodott.

7. sz. Targyalás alá vételett simonia vétsége miatt hivatalvesztésre ítélt ifj. Aracs János volt marócsai tanító perujítási kérvénye, melyre nézve a f-baranyai ev. ref. egyházmegye fegyelmi bírósága a szabályszerű nyilvános tárgyalás megtartása s ügyész véleményének meghallgatása után zárt ülésben a következőleg ítélt.

V é g z é s.

Ifju Aracs János perujítási kérelmével elutasítatik.

I n d o k o k :

A kérvényhez csatolt, Hegedüs Ádám kisbíró és Balázs István egyik gondnok azon nyilatkozata, hogy ők ifj. Aracs Jánossal megválasztatása előtt semmi nemű egyezséget nem kötöttek, az alapperben eskü alatt kihallgatott Berta János másik gondnok, továbbá Nagy Dávid, Tóth István és Tóth József tanuk és a presbyterek éppen ellenkező értelmű vallomását meggyengíteni, így a bíróságot 1903. évi ápril. 2-án hozott 1-ső számú ítéletének megváltoztatására indítani nem alkalmas.

A kérvényhez csatolt többi melléklet szintén nem szolgálhat alapul a perujításra, mert vagy már az alapperben is szerepeltek, a melyek pedig nem szerepeltek, azok semmi lényeges körülményt nem bizonyítanak. Ennélfogva a perujítási kérelem elutasítandó volt.

E végzés folyamodó előtt nyílt ülésben élő szóval nyomban kihirdettétvén, abban kérelmező megnyugodott.

b) *Közigazgatási bírósági ügyek.*

8. sz. Szabó Gyula volt besenczei lelkész által Sógor Endre e. m. megbízott s besenczei h. lelkész, és az esperes ellen folyamatba

tett kártérítési keresetére nézve a szabályszerű tárgyalás megtartása után a közigazgatási bíróság következőleg

Ítélt:

A felek közt az e. m. számvevőszék közbejöttével létrejött megegyezéshez az e. m. közigazgatási bíróság hozzájárul s utasítja Sógor Endre megbizottat, hogy a besenczei 1902/903. évi lelkészi fizetésből 176-86 koronát saját díjazására; a tanítói törzsfizetés $\frac{1}{12}$ részét 28-93 koronát a besenczei iskola számára szerzendő taneszközökre fordítsa; a tandíj $\frac{5}{10}$ -ed részét 20-82 koronát a szülőknek adja vissza. Míg a lelkész-tanítói fizetés többi részét, mely még kezei között van, fizesse ki Szabó Gyula urnak, levonva mégis a folyó 1903. év első harmadára eső adót, mit a besenczei községi bírónak fizessen ki. Utasittatik továbbá Sógor Endre e. m. megbizott, hogy az 52 frt 62 kr. erdőalap tőkének 1899. febr. 27-től 1903. ápr. 24-ig járó kamatát, úgyszintén a csekély lukma hátralékot is — szükség esetén az esperes ur segélyével — szedje be és fizesse ki Szabó Gyula úrnak, aki birtokába veheti Besenczében a természetben beszedett s 23-20 koronára értékelt széna lukmát is. Szőlősi Antal számvevőszéki póttag 8 korona fuvar költségének megtérítésére az egyházmegye utasittatik, a közpénztár terhére.

I n d o k o k :

Szabó Gyula volt besenczei lelkész és Sógor Endre e. m. megbizott, valamint a besenczei hívek között létrejött megegyezés egyházi törvényeinkbe nem ütközik; a díjlevelet nem csonkítja, ennél fogva a bíróságnak az egyh. törvény 340. §-a értelmében ahhoz hozzá kellett járulni s ítélet erejével felruházni.

Szőllősi Antal számvevőszéki póttag fuvar költségét azért kellett a közpénztár terhére utalványozni, mert Sógor Endrének, mint egyházmegyei megbizottnak számadását hivatalból kellett az e. m. szakközegének, a számvevőszéknek megvizsgálni, ép ezért a költséget is a megbízó egyh. megye közpénztára tartozik fizetni.

Az ítélet a felek elők kihirdettetvén, azok abban megnyugodtak.

9. sz. Tárgyalás alá vételett a volt besenczei lelkész, a volt gyűdi lelkész és a sámodi tanító ellen az 1902. évi egyházmegyei gyűlés jkvi 9. sz. e) pont alatti végzés értelmében, hivatalból elrendelt kereseti ügy, melyre nézve a szabályszerű tárgyalás megtartása után a közigazgatási bíróság a következő határozatot hozta:

V é g z é s :

Az ügy visszaadatik az egyházmegyei ügyésznek azzal az utasítással, hogy az 1902. évi egyh. megyei közgyűlés jkvi 9. sz. e) pont alatti határozatnak megfelelőleg tegye meg a lépéseket a kártérítési kereset tárgyában, esetleg a fegyelmi vétség tárgyában is.

10. sz. Tárgyaltatott az 1902. évi egyh. megyei közgyűlés jkvi 56. sz. alatti határozat értelmében, a közigazgatási bíróság elé utalt módosított páprádi előkönyörgői díjlevél-ügy, melyre nézve a szabályszerű tárgyalás megtartása és előadó véleményének meghallgatása után a bíróság a következőleg

I t é l t :

A páprádi leányegyház kérelmének hely adatik. A megválasztott előkönyörgő-tanító mindaddig élvezi az 1847. évben kiállított előimádkozó-tanítói díjlevélben foglalt összes járandóságokat, míg a páprádi rendes lelkészi állás felállítatik. A rendes lelkészi állás felállítása után a díjlevél 5-ik pontjában foglalt sódar és a 7-ik pontban foglalt 10 öl kemény fából 4 öl fizetés megszűnik javadal-mazásul szolgálni.

I n d o k o k :

Midőn 1847-ben a páprádi előkönyörgő tanítói díjlevél megállapított, az az előtt a besenczei lelkésznek a páprádiak részéről minden gazda által fizetett sódar, valamint 4 öl fa, az előkönyörgő tanítónak az előkönyörgői szolgálatok teljesítéséért adatott. Jogilag következik tehát, hogy a majdan Páprádon felállítandó rendes lelkészi állás szervezésekor e javadalomtól elessék a tanító, mivel előkönyörgői kötelessége is megszűnend. Ifj. Losonczi Ferencz ily feltétel alatt lett megválasztva s ő a választást e feltétel tudtával fogadta el. Mindezen okok nyilvánvalóvá teszik azt is, hogy ott oly javadalom csonkítás esete, mit a törvény tilt, fenn nem forog.

Jelen ítélet felek előtt élőszóval kihirdettetvén, abba mindnyájan megnyugodtak.

11. sz. Tárgyalás alá vétetett Szücs Kálmán szavai tanító keresete a borlukma árának megállapítása tárgyában.

Tárgyalás során felek között békés egyesség jött létre, amennyiben a bor literjének váltság ára 18 fillérben határoztatott meg, amely egyezséghez a bíróság is hozzájárulván, a további eljárást beszüntette.

12. sz. Tárgyaltatott Kovács Péter és társai kistótfalusi lakosok

kérvénye Balog János gondnokká választása ellen, melyre nézve az egyházmegyei közig. bíróság a szabályszerű tárgyalás megtartása után következőleg

Ítélt:

Kovács Péter és társai kistótfalusi lakosok által Balog János gondnokká történt választása ellen beadott panasz elutasítatik.

Mert:

panaszlók azon állítását, hogy Balog János bírósága idején a község vagyonát hűtlenül kezelte volna, Baranya vármegye közgyűlésének hiteles jkvi kivonata megczáfolja, továbbá beigazoltatott az is, hogy az a 2 drb deszka, melynek eltulajdonításával panaszlók panaszlottat vádolják, nem Balog János által vitetett el, hanem fia vitte kölcsön, s az az egyháznak vissza is adatott.

Az ítélet jelen volt felek előtt élő szóval kihirdettetvén, abban megnyugodtak.

13. sz. Tárgyalás alá vétetett Szabó Gyula jelenleg mindszeri lelkész keresete a besenczei lelkész és tanítói földek ármentesítési költségeinek visszatérítése tárgyában, melyre nézve a felsőbaranyai ev. ref. egyházmegye közigazgatási bírósága következőleg

Ítélt:

Szabó Gyula volt besenczei, jelenleg mindszeri lelkész keresetének hely adatik, s utasítatik az egyh. megyei közpénztárnok, hogy a kezelése alatt levő besenczei lelkész és tanítói erdőalapból Szabó Gyula úrnak fizessen ki 8½ évre eső visszatérítési illetéket, vagyis 159 kor. 12 fill. Utasítatik közpénztárnok, hogy a folyó 1903. év II. felére eső 9 kor. 36 fill.-ért vonja le a besenczei jövedelmet ez év második felében élvezőknek járó erdő-alap kamataiból. A még fenmaradó 14 korona 76 fillért azok lesznek kötelesek a jövő évben az erdő alapnak megtéríteni, kik a besenczei jövedelmet élvezni fogják.

Indokok:

Szabó Gyula okmányokkal bebizonyította, hogy ő az 1891., 1892., 1893. évekről 374 kor. 38 fillért, mint ármentesítési költséget kifizetett, az 1894. évi egyházmegyei szabályzat értelmében neki 8½ évre eső részletek visszatérítendőek. Az egyházmegyei lelkész gyámintézet lemondván az időközi besenczei lelkész tanítói jövedelemről, a besenczei lelkész és tanítói erdőalapból, mint természetes forrásból kellett kiutalványozni az összeget, a visszatérülés feltétele alatt.

Az ítélet Szabó Gyula úr előtt kihirdettetvén, abban megnyugodott.

Nagy Imre,
jegyző.

Dányi Gábor,
esperes elnök.

Függelék a jkv. 24. számához.

**A felső-bar. ev. ref. e. m. lelkeszi gyámpénztárból az
1902. évben segélyezett özvegyek és árvák.**

Sor- szám	N e v e	Segélypénze		J e g y z e t
		kor.	fill.	
A) 1896. év előttiak:				
1	Baksay Lászlóné	150	40	Két évről.
2	Békássy Antalné	50	40	
3	Berky Józsefné	240	—	
4	Dömötör Dénesné	50	40	
5	Dömötör Lajosné	50	40	
6	Fodor Pálné	50	40	
7	Főző Lászlóné	50	40	
8	Hamar Pálné	50	40	
9	Hetesy Dánielné	150	40	
10	Hubay Lászlóné	50	40	
11	Király Imréné	150	40	
12	Kovács Pálné	50	40	
13	Kovácsy Istvánné	150	40	
14	Nagy Sándorné	50	40	
15	Németh Jánosné	50	40	
16	Paksy Gedeonné	240	—	
17	Szentgyörgyi Józsefné	240	—	
18	Szücs Józsefné	150	40	
19	Svarkai Lajosné	240	—	
20	Tóth Ferenczné	50	40	
21	Jeremiás Sámuelné	20	16	
22	Vághó Dánielné	10	08	
B) 1896. év utániak:				
1	Ambrus Józsefné	240	—	
2	Biczó Ferenczné	240	—	
3	Hoffer-árvák	240	—	
4	Kovács Antalné	240	—	
5	Vágó Lajosné	240	—	
Összesen		3496	64	

TÁRGYMUTATÓ.

I.

Közgyűlés jegyzőkönyve.

Sorszám	Lapszám
1. A gyűlés megnyitása	5
2. Képviselők igazolása	5
3. Jegyzőkönyv vezetése	5
4. Jegyzőkönyvet hitelesítő bizottság választása	6
5. A mult ülésről elmaradt közgy. tagok önigazolása	6
6. A mostani közgyűlésről elmaradtak igazolása	6
7. Tárgysorozat megállapítása	6
8. A netalán elrendelendő titkos szavazatokat számbavevő bizottság választása	6
**9. Esperes úr évi jelentése	6
Az ennek alapján hozott határozatok:	
a) A hircsi tanítói föld haszonbérbe adása tárgyában	24
b) A kistótfalui és marócsai presbyteriumok adósságaikat szabályszerűen törleszszék	25
**c) Dencsházai tanító díjlevele ügyében hozott megyei közigazgatási bizottság határozata ellen	25
*d) A nagy-geresdi egyezés a mi egyházaink részéről szigoruan megtartandó	25
e) A bissei és csepei magtárak rendezése	25
f) Varga Istvánné áttérésének ügye nyilvántartandó	25
*g) Kisszentmártoni tanító elvont államsegélye	26
*h) Belügyminiszter leirata a megyei árvaház ügyében	26
i) Általános tisztujtásra a szavazás elrendeltetik	26
10. Indítvány, 2 világi aljegyző s egy alügyész választása tárgyában	27
**11. Hátralékjegyzék (Scontro)	27
**12. Egyházmegyei missiói bizottság évi jelentése	28
**13. Lelkészválasztások	32
**14. Tanítóválasztások	32
15. Esperes jelentése a körfelügyelők eskütételéről	33
16. Új tanító eskütétele	33
*17. Közalap-bizottság jegyzőkönyve	33
*18. Gyámintézeti ellenőrző bizottság jegyzőkönyve	34

Sorszám	Lapszám
**19. Számvevőszék jelentése	35
**20. Tanügyi bizottság jelentése	39
21. Egyházkerületi képviselők választására a szavazás elrendeltetik .	44
22. Segélykérvényeket bíráló bizottság választatik	44
23. Sellyei egyházi értekezlet jegyzőkönyve	44
24. Lelkésztestületi értekezlet jegyzőkönyve	44
25. Tanitói egyesület jegyzőkönyve	45
26. Egyházmegyei ösztöndíj megszavazása	45
**27. Segély-kérvények	45
**28. Más felekezetű középiskolákba járó ref. tanulók vallásoktatása .	48
*29. A bányai ág. ev. kerület javaslatai	48
30. Szatmári egyh. megye felhívása, Lorántffy Zsuzsánna egyletek ala- kitása tárgyában	49
31. Özv. Szarka Jánosné adományai	49
**32. Turonyi tanitói díjlevél átalakítása	50
**33. Kisharsányi adás-vételi szerződés	50
**34. Matyi egyház adás-vételi szerződése	51
35. A magyar prot. irod. társaság felhívása	51
36. Somodi József kérelmével elutasítatik	51
37. Belvárdi presbyt. határozata gondnoki felmentés díja tárgyában .	51
38. Csepeli egyház kölcsön felvétele	51
39. Csepeli egyház ujonnan választott lelkészének a hivatalt 1904. ápril. 24-én kell elfoglalnia	52
40. Rónádfaiak kérelme, lelkészi díjlevél módosítása tárgyában . .	53
41. Iványi egyház kölcsönfelvétele jóváhagyatik	53
42. A délelőtti ülés bezárása	54
43. A délutáni ülés megnyitása	54
44. Orsz. lelkészi özv. árv. gyámintézeti pénzkezelővé Szalay Ferencz választatik meg	54
45. Besenczei hivek kérelme a lelkészi állás ideigl. beszüntetése tár- gyában	54
46. Jelentés a besenczei lelkészi erdő-alap tárgyában	55
**47. Egyházkerületi képviselők választása	55
48. Drávaszabolcsi Kis János és társainak panaszlevele	55
49. Sebestyén Pál és Mészáros István ellen, az egyházmegyei határo- zat meg nem tartása miatt fegyelmi eljárás indítandó . . .	56
50. Konventi rovatos ívek elfogadtatnak	56
51. A konfirmáció reformját egyházmegyénk nem fogadja el	57

52. A pornographia és alkoholizmus ellen tett indítványokhoz közgyűlésünk hozzájárul	57
53. Bogády presbyterek kérelme	57
54. Bissei németajku egyháztagok kérelme	57
55. Sósvertikei papi szolgálmányok megváltása	58
56. Rónádfiaiak kérelme, a temető hasznának a lelkésztől leendő elvonása tárgyában, elutasittatik	58
57. A prot. irod. társaság meghívója	58
**58. Viszlói uj tanítói díjlevél	58
59. Vejtii presbyterium határozata gondnoki felmentés díja iránt	59
60. Az 1877. évi földhasználási rendszabály értelmezése	60
61. Budapesti theol. igazgatója legatiók felállítását kéri	60
62. Stein Endrének egy évi haladék adatik, mely alatt tanítói oklevélét megszerezze	60
63. Szentersébeti iskola hatóságilag történt bezárása tudomásul vétetik	61
**64. Molnár István segédlelkész tartásra köteleztetik	61
65. A gyűlés bezárása	61

II.

Egyházi bíróság jegyzőkönyve.

1. Az időszaki tanács megalakítása	62

a) Fegyelmi ügyek:

2. Benedek Ede bisszei lelkész fegyelmi ügye	62
3. A kistótfalui és nagyharsányi tanítók ellen elrendelt fegyelmi eljárás megszüntetése	62
4. Baksai Gyula sámodi tanító fegyelmi ügye	63
5. Bosnai Endre csepeli tanító nyílt ülésben megfeddetett	64
6. id. Aracs János fegyelmi ügye	64
7. ifj. Aracs János kérelme, perujítás iránt	65

b) Közigazgatási bírósági ügyek:

8. Szabó Gyula keresete Sógor Endre és az esperes ellen	65
9. A volt besenczei, volt gyüdi lelkészek és a sámodi tanító ellen indított kártérítési keresetek	66
10. A páprádi előkönyörgői díjlevél értelmezése	67
11. Szűcs Kálmán szavai tanító keresete	67
12. Kovács Péter és társai panasza Balog János gondnokká választása ellen	67
13. Szabó Gyula keresete ármentesítési költségek megtérítése tárgyában	68

Előadták és jegyzték:

Morvay Ferencz, az e. m. papi főjegyzője: a 9. sz. g) h) pontjait, továbbá a 29, 32, 39, 40, 45, 53, 58, 62 és 64. kgy. számokat.

Benkő Gyula, az e. m. vil. főjegyzője: a 33, 34, 56 és 60. kgy. számokat.

Nagy Imre, az e. m. aljegyzője: az 1—8, továbbá a 9. sz. i) pontját, továbbá a 10, 14—18, 20—22, 24, 26, 31, 36, 38, 41—44, 47, 51, 52, 54, 61, 63 és 65. közgyűlési és a 8—13. bírósági számokat.

Aracs Gyula, az e. m. aljegyzője: a 9. számot s annak a)–f) pontjait, a 11—13, 23, 25, 27, 28, 30, 35, 37, 48—50, 57 és 59. közgyűlési és az 1—7. bírósági számokat.

Sógor Endre számv. széki jegyző: a 19. számot.

Fejes Sándor t. bíró: a 46. számot.
